

Kloppers keek zijn vriend aan; hij had hem zoo nog nooit hooren spreken.

„Wij gaan naar ons eeuwig huis, Teunis,” zeide Kloppers.

De leeuwenjager knikte met een ernstig gebaar.

„En elke dag kan onze laatste zijn,” voegde Kloppers er aan toe.

„Van daag is het mijn laatste dag,” hernam de leeuwenjager op bedaarden toon, maar zoowel Kloppers als Jansen hielden den teugel van hun paarden in, en keken den spreker aan met verbaasden blik.

„Ge verwondert u over mijn woorden?” vroeg de leeuwenjager; „toch is het zoo.”

Lodewijk Jansen schudde den stoeren kop.

„Slechts eens in mijn leven,” zeide hij: „heb ik een man ontmoet, die precies sprak als neef Teunis. Hij legde zich te bed en beweerde, dat hij niet meer op zou staan. Hij nam afscheid en sloot de oogen. Maar den volgenden morgen — vooruit, zwarte! — den volgenden morgen stond hij in blakende gezondheid op. En dat was al heel verstandig — vooruit dan, zwarte! — want hij heeft nog vijf en twintig jaar geleefd.”

Kloppers lachte bij dit verhaal, en de leeuwenjager lachte hartelijk mede.

„Bovendien,” zeide Jansen: „niemand weet den dag zijns doods.”

„Ik bij voorbeeld, kan eerder sterven dan gij,” zeide Kloppers; „we weten het niet. Het is, zooals mijn zwager zegt.”

„Er kunnen uitzonderingen plaats vinden,” meende de leeuwenjager.

„Hoe weet je dan,” vorschte Kloppers, „dat jij van daag zult sterven?”

„Het ligt mij zoo bij,” antwoordde de aangesprokene; „het is een voorgevoel.”

„Gij zijt toch niet ziek?” vroeg Kloppers, en hij keek zijn wapenbroeder aan met een bezorgden blik.

„Zie ik er uit als een zieke?” was de wedervraag.

Neen, de leeuwenjager zag er niet ziek uit. Er zat veerkracht in dat verweerd gelaat.

„Het is toch niet waarschijnlijk, dat wij vandaag op de Engelsche troepen zullen stooten,” meende Jansen.

„Het behoeft ook geen kogel te zijn, die mijn levensdraad afsnijdt,” antwoordde de leeuwenjager.

„Ik had nog zoo gaarne voor den laatsten keer vandaag de zon gezien,” ging hij voort, en hij staarde droevig omhoog: in de dichte, grijze mistwolken.

Kloppers noch Jansen wisten, wat zij daarop antwoorden zouden. Zij vonden de houding van den leeuwenjager raadselachtig; zij begrepen hem niet. Deze hartstochtelijke, krachtige, schijnbaar harde man was nu zacht als een kind.

„Ik heb altijd van de zon gehouden,” begon de jager opnieuw; „ik had ze zoo gaarne nog eens gezien!”

„Als zon en maan geen schijnsel meer geven,” zeide Kloppers op bijna plechtigen toon: „dan zal de Zon der gerechtigheid nog stralen in onverdoofbaren glans.”

„Ja,” hernam de leeuwenjager ernstig, en zwigend zette men den tocht voort. Zijn voor gevoel drukte de anderen neer.

De fijne regen hield aan; zacht druppelde het water van de bladeren der boomen, en niets dan een aasvogel verbrak de eentonige stilte door zijn schorren schreeuw. Het getrappel der paardehoeven smoorde in den weeken, papperigen grond.

Juist zouden de ruiters den weg links inslaan, die zich kronkelde tusschen twee bergen, toen een blanke man in snellen draf van rechts kwam aanrijden.

Hij droeg de kleeding van een landbouwer. Hij zwaaide met zijn armen en riep: „Is oubaas Kloppers daar?”

De Boeren hielden den teugel van hun paarden in, en wachtten hem op. Maar Jan was reeds den weg links ingeslagen en uit het gezicht.

„Wat wil je?” vroeg Kloppers.

„Ik moet u spreken, baas!”

„Waarover?”

De vreemdeling was nu dicht bij gekomen en zeide, met de hand den teugel van zijn paard inhoudend: „Kees Botter ligt op sterven.”

„Kees Botter?” riep Kloppers met verwondering en bevreemding.

„Ja, baas, hij heeft te Schuinshoogte een schot door de longen gekregen en zal 't niet lang meer maken.”

Het opkomend wantrouwen bij Kloppers werd door deze opmerking gestild; immers hij had den verrader zelf herkend onder de vijanden op Schuinshoogte.

„En wat zal dat?”

„Hij heeft mij de boodschap opgedragen,” antwoordde de vreemdeling: „u te verzoeken, hem thans, vóór zijn dood, tuschen vier oogen te spreken.”

„Waarvoor?” vroeg Kloppers, terwijl het wantrouwen op nieuw bij hem boven kwam.

„Hij wil u om vergiffenis smeeken vanwege zijn verraad,” zei de vreemdeling, maar Jansen riep met harde stem: „Laat hij God om vergiffenis vragen!”

„Voorts wil hij,” ging de vreemdeling voort: „om zijn verraad zooveel mogelijk goed te maken, aan baas Kloppers belangrijke mededeelingen doen omtrent de Engelsche posities.”

„Waar is hij?” vroeg Kloppers.

De vreemdeling wees met de hand in de richting, vanwaar hij gekomen was.

„Ginds,” zeide hij: „achter dat kreupelbosch ligt hij in een hut. Wij hebben hem daarheen gedragen na het ongeval te Schuinshoogte.”

Dit klonk alles waarschijnlijk; immers Schuinshoogte, de oude lagerplek, was niet ver meer af.

„Waarom liet de spion zich niet door den Engelschen dokter verbinden?” vorschte de wantrouwende Jansen.

„Omdat de Engelsche uniformen hem herinnerden aan zijn verraad, en hij kon dat niet uitstaan bij zijn naderend einde.”

„Hoe ben jij in zijn dienst gekomen?” vroeg Kloppers.

„Dat is heel natuurlijk,” antwoordde de vreemdeling. „Hij bezit geld in overvloed en betaalt mij ruim.”

„Hoever is het hier vandaan, waar je baas ligt?”

„Een half uur te paard.”

De grijze Voortrekker dacht nog een oogenblik na; toen zeide hij: „Ik ga mee.”

„Daar ben ik blijde om,” hernam de vreemdeling verheugd: „want het zal gauw zijn afgelopen met Kees Botter.”

„We zullen hier wachten,” zei de leeuwenjager.

„Of ge kunt doorrijden,” meende de vreemdeling: „en hier een paar mijlen af aan de spruit baas Kloppers opwachten. Ik zal hem daar brengen; hij snijdt dezen hoek dan af.”

Hij beschreef met de hand de richting, en zijn voorstel werd aangenomen. De leeuwenjager en Jansen sloegen links, en Kloppers met zijn gids wendden rechts.

Zij hebben spoedig het kreupelbosch bereikt.

„Moeten we daar door?” vraagt Kloppers.

„Ja,” zegt de gids; „het pad wijst ons den weg.”

De natte takken slaan hen in het gezicht, maar de regen heeft opgehouden. De mistwolken trekken op.

„Ik verwacht vandaag nog mooi weer,” zegt de gids.

„Ik ook,” zegt Kloppers.

Hij haalt den tabaksbuil uit den zak en stopt zijn pijp. En zwijgend rijden zij voort. Oogenschiijnlijk is ieder in zijn eigen gedachten verdiept. Baas Kloppers denkt aan den stervenden verrader.

Daar treden, vijftig pas vóór hen, een viertal Kaffers uit het kreupelhout en nemen het pad in. Zij blijven er staan.

Kloppers ziet het, maar hij neemt er verder geen notitie van. Nu is hij met den gids de groep genaderd.

„Op zij, Kaffers!” roept hij, maar zij gaan niet op zij.

Zij versperren het pad.

„Op zij!” roept hij nog eens: „of ik rijd jullie onder den voet!”

„Rij op!” zegt de grootste der Kaffers op brutalen toon: „rij op!”

Nu begrijpt Kloppers, dat het meenens wordt. Hij neemt het geweer van den schouder en legt aan.

„Op zij,” roept hij: „of ik schiet!”

„Schiet op!” zegt de brutale Kaffer.

Nog nooit heeft de oude Voortrekker zoo'n weerbarstigheid ontmoet.

Hij kijkt naar zijn gids, want een schrikkelijk vermoeden rijst op in zijn geest — de gids staat achter hem, met nog een viertal Kaffers.

„Verraad!” roept hij.

Hij geeft vuur — voor den eersten keer mist hij zijn doel.

Hij neemt een nieuwe patroon uit den bandelier.

„Verraad!” roept hij nog eens. Het zijn de losse patronen, die Kees Botter hem had bezorgd.

Met een vreeselijken ruk werpt hij zijn klepper om, maar acht, twintig handen strekken zich naar hem uit en sleuren hem van het paard. Zij binden hem.

Hier is geen weerstand mogelijk; de overrompeling is volkomen.

„Dat is jouw werk, Kees Botter!”

„Goed geraden!” zegt Kees Botter, die thans te voorschijn komt.

„Bind hem de handen op den rug,” kommandeert hij: — „stevig!”

Onderwijl is het onbeheerde, schichtig geworden paard op den hol gegaan en rent het pad terug.

„We zullen het doodschieten,” zegt de voorzichtige Botter; „anders kan 't ons verraden.”

Hij jaagt het weghollend dier twee kogels in het lichaam; het stort stervend neer, midden in het pad. En de geboeide grijsaard wordt gevoerd naar een open terrein: een platten heuvel met een soort houten hut er boven op.

Deze hut heeft van voren en van achteren een deur, en op zij van weerskanten een klein venster. Van voren is de hut gemakkelijk te bereiken, doch aan den achterkant gaapt een diepe kloof.

Men gaat de voordeur in, en Botter schuift er de twee grensels voor.

De geheele ruimte der hut bestaat uit slechts één vertrek. Er brandt een vuurtje aan den haard, en er staan een paar vermolmden stoelen om heen. Er heerscht een duffe, benauwde lucht, en het ziet er verschrikkelijk verwaarloosd uit.

De grijsaard zet zich op een stoel.

„Wat zeg je daar nu van?” vraagt Botter, terwijl hij zich de handen wrijft.

De oude Kloppers bevindt zich in een vreeselijken toestand, maar al zou hij zich door een knieval uit dezen vreeselijken toestand hebben kunnen redden, dan zou hij het toch niet hebben gedaan. In dit karakter schuilt de onwrikbaarheid der heldhaftige Afrikaansche Voortrekkers.

„Wat zeg je daar nu van?” vraagt Botter nog eens.

„Je begint aan te leeren,” antwoordt Kloppers; „je baas zal bepaald plezier van je krijgen.”

„Mijn baas — ik heb geen baas,” zegt Botter met een hoonlach.

„Ja toch, gij hebt wel een baas,” zegt Kloppers; „de Satan is je baas. Kijk maar even om, verrader! Hij staat vlak achter je en grinnikt van voldoening.”

„De vent is gek geworden,” schaterlacht Botter: „stapelgek van angst.”

De Kaffers, die staande of gehurkt zich in de hut bevinden,

lachen mede, terwijl de blanke gids en de reusachtige Kaffer zich door de ongegrendelde achterdeur naar buiten begeven. Zij zetten zich bij de achterdeur neder, en hun beenen hangen over den rand der diepe kloof.

Kees Botter wandelt op en neer; hij kijkt zijn slachtoffer aan met een volheid van haat, even als gepasseerden nacht. Doch toen had hij de oogen half geloken, en nu zijn ze wijd, wijd open.

„Nu ben je in mijn hand — begrijp je dat?” vraagt hij.

Maar zelfs in dit ontzettende oogenblik laat de ijzeren Voortrekker nog niet met zich spelen.

„Ik ben in Gods hand,” zegt hij met waardigheid: „en zonder Zijn wil zal mij geen haar worden gekrenkt.”

„En waar was jouw God gister nacht,” roept de verrader: „toen ik jouw scherpe patronen nam, en er de losse voor in de plaats schoof? En waar is thans, op dit oogenblik jouw God?”

Zijn stem is schor van hartstocht, en wat er uit die oogen flikkert, is de geest van Satan.

„Ge zijt krankzinnig, ongelukkige!” roept de Voortrekker, en hij rilt van afgrijzen.

„Weet ge 't nog, dat ge mij met dien doorntak hebt gegeeseld? Kunt ge 't niet zien, heul?” vraagt Botter.

De verrader buigt zich voorover tot dicht voor het gelaat van zijn slachtoffer.

De litteekenen van die slagen loopen kruiselings over zijn gelaat als twee bloedige voren. En die bloedige voren schijnen op dit oogenblik te vlammen....

Botter wend zich tot de Kaffers.

„Bindt hem vast aan den stoel!” beveelt hij.

Het is vlug geschied.

„Maakt zijn rechterhand los!”

Ook dit is spoedig gebeurd.

„Zie,” sist hij tusschen zijn tanden door: „je hebt mij met je rechterhand gebrandmerkt — je zult die rechterhand verliezen.”

Hij neemt een zwaar houten blok en plaatst het bij den ongelukkige.

„Bindt zijn rechterhand op het blok vast!” kommandeert hij.

„En waar is de bijl? O, ik zie ze al. Ik zal zelf het genoeg hebben, er de hand af te hakken.”

„Zijt ge bang, lafaards?” roept hij woedend, als de Kaffers aarzelen.

Nu naderen ze Kloppers, en binden zijn hand vast op het blok. De bijl wordt er naast gelegd.

„Waar is de ijzeren stang?” vraagt de verrader.

Een Kaffer haalt ze; uit een hoek van het vertrek.

„Stookt het vuur op!” beveelt hij.

Er worden eenige dorre blaren en takken op geworpen; het vuur begint lustig te branden.

De verrader schuift de ijzeren stang in het vuur.

Nu begrijpt Kloppers de bedoeling. Hij staart met ontzetting in het vuur, naar de stang, die allengs rood gloeiend wordt.

„Dacht ik het niet?” zegt de verrader; „ik zal je nog wel murw krijgen. Met den gloeienden bout zal ik je teekenen — ik heb je immers beloofd bij ons laatste onderhoud, dat je nog aan mij denken zult? Jij teekent met dorens; ik met gloeiend ijzer; dat is het onderscheid.”

En de Kaffers werpen steeds nieuwen voorraad op het vuur; en de ijzeren stang begint te gloeien.... te gloeien....

XXI. DE GROOTE LEEUWENJAGER.

De leeuwenjager en Jansen hadden den jongen Jan Kloppers spoedig ingehaald, en verhaalden hem de reden, waarom de oude Kloppers niet meer bij hen was.

„Zou 't geen nieuw verraad zijn van Kees Botter?” vroeg hij ongerust.

„Dat de vreemdeling den naam van Kees Botter noemde, die onwillekeurig wantrouwen wekt, pleit voor de eerlijkheid van de zaak,” meende Jansen, en Jan moest het toestemmen.

Men gaf nu de paarden de sporen, om het burgerkommando, dat een aanmerkelijken voorsprong had, in te halen, toen plotseling alle drie de teugels van hun paarden inhielden. Zij hadden den zwakken knal van een schot gehoord.

„Dat begrijp ik niet,” zei de leeuwenjager.

Hij wendde het paard naar de richting, van waar zij gekomen waren, en luisterde met voorovergebogen lichaam.

„Vader is misschien in de val geloopen,” zeide Jan in hevige onrust: „ik moet er heen.”

Hij wierp den moorkop reeds om, en samen reden zij in groote spanning terug.

„Het geluid kwam uit de richting, die mijn zwager had ingeslagen,” zeide Jansen. De zorg lag op zijn gelaat.

„Voorwaarts!” riep de leeuwenjager: „elk oogenblik kan kostbaar zijn!” En hij drukte de sporen diep in de zijden van zijn vos.

De weemoedige gemoedsstemming van zoo even was als door een tooverslag verdwenen; het was de leeuwenjager weer in al zijn kracht.

Daar hoorden ze, duidelijker nog dan zooeven, twee schoten dicht achter elkander.

„Nu begrijp ik het nog minder,” zei de leeuwenjager: „voorwaarts!”

Aan den Tweesprong gekomen, namen zij het rechter pad.

De hoeven van Dirk Kloppers' paard waren diep ingedrukt in den weeken grond; ook het paardespoor van den gids was duidelijk zichtbaar.

Men sloeg het kreupelbosch in, en achter elkander reden ze voort. Jan reed voor, omdat de moorkop het vlugste was.

Plotseling slaakte hij een angstkreet.

„Daar ligt Vader's klepper!” riep hij in groote opgewondenheid: „dat is verraad!”

„Wij zullen 't onderzoeken,” zei de leeuwenjager, terwijl hij uit het zadel sprong.

De twee anderen volgden zijn voorbeeld.

Het paard leefde nog, en had zich half over het pad in het kreupelbosch gesleept.

Jan klopte het op den hals, en het trouwe dier liet een zwak gehinnik hooren.

„Wil ik het maar het genadeschot geven?” vroeg Jan, die medelijden had met het stervende dier.

„Neen,” zei de leeuwenjager, die op alles bedacht was: „dat schot zou ons kunnen verraden — voorwaarts!”

De ruiters sprongen weer te paard, en spoorden hun dieren tot de uiterste krachtsinspanning aan.

„Halt!” riep de leeuwenjager: „hier houden de indrukken der paardenhoeven op, en beginnen een aantal voetstappen.”

„Wat ligt daar toch op den grond?” vroeg hij, het pad met zijn scherpen blik monsterend.

Jan sprong van zijn paard en nam een knoop op van den grond.

„Dat is een knoop van Vader's jas,” riep hij met schrik.

„Die hem in de worsteling is afgerukt,” vulde Jansen aan.

„Hier, op deze plek, heeft hij onraad bespeurd,” beweerde de leeuwenjager met nadruk, „daar is geen twijfel aan. Hier heeft hij het paard omgerukt; ge kunt het duidelijk zien aan de richting der hoeven.”

„Dat eerste schot is van neef Dirk geweest,” voegde hij er bij met verwonderlijke helderheid van geest: „en de twee andere schoten zijn door zijn overrompelaars op het paard afgegeven. Toen was Neef reeds weerloos. Maar één ding begrijp ik niet, namelijk dat hij maar ééns heeft geschoten. Hij moet iets vreeselijks hebben ontdekt, dat zijn kracht heeft verlamd. Wij zullen 't onderzoeken, en hem redden, als het niet te laat is.”

De ruiters volgden het spoor der vele voetstappen, en de groote, zware stap van den Voortrekker, dieper ingedrukt dan de andere, was duidelijk te onderscheiden.

Bijna aan den zoom van het kreupelhout gekomen, gelastte de leeuwenjager, de paarden in het struikgewas vast te binden. En behoedzaam slopen de Boeren nu door het kreupelhout, tot zij een blik op het open terrein konden werpen.

Zij zagen de schamele woning onmiddellijk, op een betrekkelijk korten afstand. Het platgetrapte gras ging als een soort voetpad tot de voordeur.

„Daar kan hij zijn,” zeide Teunis nadenkend.

Door het struikgewas gedekt, slopen de Boeren nu met koortsachtigen ijver voorwaarts, tot zij recht vóór het linker venster der hut waren. Zij waren er geen twintig pas meer van verwijderd.

Peinzend streek de leeuwenjager zich over het voorhoofd. Dat was zoo zijn manier, als hij voor een moeilijke taak stond.

„Wij gissen een misdaad, en wij gissen de misdadigers,” zeide hij: „maar 't is nog gissen. Wij moeten zekerheid hebben.”

„Laten wij er in eens op losstormen!” zeide Jan, die door het pijnlijkste ongeduld werd gefolterd. En Jansen onderzocht reeds het slot van zijn geweer.

Maar de leeuwenjager schudde het hoofd.

„Houd jij de hut in 't oog!” zeide hij tot Jan; „wij zullen den achterkant opnemen.”

En hij ging met Jansen verder, om sluipend den achterkant der hut te bespielen.

Daar was een smal terras; het scheidde de achterdeur van

een diepe kloof, en die achterdeur zou onbereikbaar zijn geweest, indien er niet een smalle, steile rotswand langs die kloof naar den achterkant der hut had geloopt. Maar die rotswand had gapingen, en slechts een buitengewoon geoefende bergbeklimmer zou dit gevaarlijke pad kunnen afloopen, zonder te pletter te vallen in de diepte.

„'t Is niet te doen,” zuchtte Jansen.

„Het kàn,” hernam de leeuwenjager; „ik zal dit pad nemen.”

Het was de laatste dag zijns levens, en het zou de roemrijkste, de grootste dag van zijn leven worden.

Toen ze terug keerden, wachtte Jan hen reeds in hevige ongeduld.

„Ik heb voor het linker venster Kees Botter gezien,” zeide hij.

„Weet ge 't zeker?” vroeg Jansen vol spanning.

„Ik weet het zeker; hij had een ijzeren stang in de hand.”

Doch thans was van uit hun sluiphoeke niets meer te zien dan een lichte, rossige gloed, alsof er een groot vuur brandde.

„Dan is de stervende Botter vlug opgeknapt,” meende de oude jager met een schamperen lach. „Nu wordt me alles helderder — wel aan! wij zullen onzen slag slaan met kracht!”

„Als het maar niet te laat is!” zeide Jansen met een droevig gebaar, maar de leeuwenjager toonde den vastberaden moed, die klimt bij het klimmen der gevaren.

„Luistert!” zeide hij. „Jij, Lodewijk, houd het linker raam vast in 't oog; Jan de voordeur! Als jullie den schreeuw van den Makauwvogel hoort, dan stormt ge op uw doel los — als een hagelbui moeten we de schurken overvallen!”

Zijn gedaante scheen grooter te worden onder het spreken; zijn spieren werden strakker. De groote jager was op het spoor van het wild, en het oude vuur sprong uit die staalgrijze oogen.

„Oom, laat mij de rotswand nemen!” riep Jan, maar de jager had zijn groote ruitelaarzen reeds uitgetrokken, en met het geweer over den schouder, spoedde hij naar het klippenpad.

Hij zette er zijn voeten op en schreed er over heen. Wel gaapte aan zijn voet de honderd voet diepe, met harde klipsteenen bezaaide afgrond; wel brokkelde soms een stuk graniet onder zijn voeten weg; wel waren er gapingen in den rotswand van drie en vijf voet, maar wat betekenden die gapingen, die afbrokkelende steenen, die honderd voet diepe afgrond voor hem, den grooten Afrikaanschen jager? Was hij niet in de gebirgen van 't Noorden heen gegaan langs de afgronden, waar

in een diepte van duizend voet de bergstroom naar beneden dondert? Had hij niet dagenlang gezworven op de koppen der hoogste bergen? En had hij den arend niet opgezocht in zijn trotsch nest: op de vooruitstekende rots, hoog boven de wolken, waar eeuwige stilte heerscht?

Hij stapte sneller voort; zoo vast, zoo zeker, alsof hij den gewonden buffel najoeg over de vlakte. Er was geen spoor van vrees, van angst; geen spoor van duizeling. Daar gaapte een kloof van vijf voet breedte vóór zijn voet — hij sprong er over heen met de vaardigheid van een klipbok. En nu was het klippenpad bijna afgelopen — daar ging de achterdeur open, en trad de vreemdeling van heden morgen, de gids, naar buitèn....

Beiden herkenden elkander, en zwigend greep de gids een langen, zwaren staak, om er den leeuwenjager mee in de diepte te stooten. Deze greep den staak — de gids liet plotseling los — de leeuwenjager waggelde op het smal en gevaarlijk pad. Doch snel had hij zijn evenwicht terug, en terwijl de staak naar de diepte rolde, was hij in drie sprongen op het terras, achter de hut.

De gids was van plan geweest, den leeuwenjager den toegang tot de hut te versperren, doch toen hij in die fonkelende oogen staarde, ontzong hem de moed, en hij keerde zich om naar de achterdeur, om te vluchten. Maar de leeuwenjager, die nooit had misgegrepen, greep ook dezen keer niet mis, en met de woorden: „Verrader, sterf!” slingerde hij den gids in den honderd voet diepen afgrond....

Onmiddellijk daarop werd de schorre schreeuw van den Makauwvogel gehoord, en terwijl de leeuwenjager de achterdeur binnendrong, zag de zwarte reus, die in de nabijheid van Kees Botter hurkte, het breede gelaat van een Transvaalschen Boer vóór het raam verschijnen.

„Wil ik?” vroeg hij, een werpspeer grijpend, doch vóórdat zijn baas ja kon zeggen, had reeds de kogel van Lodewijk Jansen gesproken, en zakte de reus met doorschoten borst vlak vóór het raam in één.

De voordeur vloog uit haar grendels, en Jan stormde de hut binnen. Doch in het hart van Kees Botter brandde, zelfs in dit hachelijk oogenblik, de wraak met volle kracht, en terwijl zijn Kaffers waren verstoven als kaf voor den wind, richtte hij zijn tweelooper op zijn gevangene.

„Past op!” riep de grijze Voortrekker.

Maar zijn trouwste vriend, de leeuwenjager, waakte. Hij drukte het geweer van den verrader met zijn sterke hand uit de doodelijke richting — de kogel vloog in het dak — daar voelde hij een dolksteek, diep in de borst. En vóórdat Jansen in den rookenden kruitdamp gelegenheid had, het roer op den moordenaar aan te leggen, en vóórdat Jan, die juist bezig was, het touw door te snijden, waarmede zijn vader was geboeid, gelegenheid had, hem te grijpen, was de verrader reeds door de voordeur ontsnapt.

„Gered!” zei de leeuwenjager met zwakker wordende stem.

„Gered!” antwoordde Dirk Kloppers.

„Maar tot welken prijs!” voegde hij er aan toe met smartelijk bewogen lippen.

Hij leidde den zwaar gewonde naar een stoel.

„Wil ik de wond onderzoeken?” vroeg Jansen.

De oude Kloppers schudde het hoofd. Hij zelf onderzocht de wond; het bloed gudste er uit. En het was een vreeselijke, doodelijke wond.

De grijsaard legde er een noodverband om.

Dan staarde hij den leeuwenjager in het bleeker wordend gelaat.

„Gered!” zeide hij nog eens: „gered! Doch tot welken prijs!”

En de ijzerharde Voortrekker ging naar buiten en snikte als een kind.

Doch kalmer keerde hij terug, en zwijgend zetten de drie Boeren zich neer naast den stervenden leeuwenjager.

„Mijn voorgevoel is uitgekomen,” fluisterde hij; „geen macht der wereld had mij kunnen redden!”

„Voor mij gaat gij in den dood!” klaagde de oude Kloppers.

„Dat is de liefde, dat de broeder voor den broeder in den dood gaat,” fluisterde mild en vriendelijk de leeuwenjager.

„En dat is de hoogste liefde, dat Christus voor zijn vijanden in den dood ging,” zeide Kloppers.

„Amen!” fluisterde de leeuwenjager.

De motregen had opgehouden, en het werd licht in de hut. Dat deed de zon, die door de wolken brak.

Plotseling dacht Dirk Kloppers aan den laatsten wensch van zijn stervenden vriend, dien hij eenige uren geleden had geuit.

Op zijn wenk werd de gewonde voorzichtig met zijn stoel opgenomen, en uit de benauwde lucht der hut naar buiten gedragen, op het terras bij de achterdeur.

„De zon!” flulsterde de leeuwenjager met matte stem: „de zon!”

Er scheen een glimlach op zijn gelaat te komen. En zijn stervend oog ging over het landschap, dat zich thans, in den glans der namiddagzon, in wonderbare heerlijkheid voor zijn blik ont-plooidde.

„Hoe schoon,” fluisterde hij: „hoe schoon!”

„Zoo heeft de Heere uw laatsten aardschen wensch vervuld,” zeide Dirk Kloppers: „maar Hij kan meer geven.”

Hij was diep bewogen, de oude Kloppers! Ach, hij had den stervende lief! Hij had hem lief, zooals David Jonathan lief had; het was de teederheid der liefde, die hem zoo deed spreken.

De leeuwenjager verstond het woord van zijn ouden vriend. Hij knikte en zeide met nauwelijks hoorbare stem: „Hij kan en zal en wil in nood, zelfs bij het naadren van den dood, volkomen uitkomst geven!”

Toen drukte hij zijn vrienden de hand ten afscheid, doch de hand van Dirk Kloppers hield hij langer vast dan de andere.

Hij vouwde de verstijvende handen en sloot de oogen, en biddend bewogen zich zijn lippen.

„O Zonne der gerechtigheid!” dat was het laatste woord, dat de omstanders konden verstaan.

Dirk Kloppers knielde neder op het smalle terras, en bad stil tot zijn God, dat Hij den stervende mocht opnemen in Zijn eeuwig Koninkrijk. En toen hij zijn oogen weer opsloeg, had de groote leeuwenjager reeds den geheimzinnigen drempel overschreden, van de vallei des doods.

Hij lag met het hoofd achterover: vredig als een kind, dat in slaap is gevallen.

De wolken hadden zich verdeeld en legerden zich als bergen aan den horizon en de namiddagzon straalde van den diep blauwen hemel. Het zomerwindje bewoog het loover van het geboomte; de regendruppels vielen van de bladeren als schitterende parels, en de zangvogels zongen hun lied....

En Dirk Kloppers en zijn zoon en Jansen beweenden den vriend, die heen was gegaan naar het verre land....

* * *

't Is twee dagen later; vroeg in den morgen.

Een aantal Boeren staan bij een open graf, gedolven in de

schaduw van een bloeienden doornstruik; in een dal van het Drakensgebergte.

Niet in Natal, op Engelschen bodem, maar op Transvaalschen grond, waar de oude Boerenvlag wappert, daar zou de leeuwenjager worden begraven. Zóó heeft Dirk Kloppers het besteld, en zóó geschiedt het thans.

Een ruwe, ongeverfde, houten kist is de laatste woning van den grooten jager. Daar ligt hij, het hoofd iets hooger dan het overige lichaam, met het geweer in den arm, den bandelier om de borst, in volle jagersuitrusting.

Nu wordt de kist voor goed gesloten. Langzaam en plechtig wordt de houten woning in de koele aarde neergelaten.

En terwijl de frissche morgenwind door zijn grijze lokken strijkt, spreekt de oude Dirk Kloppers met zijn heldere, krachtvolle stem: „Mijne vrienden! Wij bewijzen thans aan een man de laatste eer, dien ik lief heb gehad mijn leven lang. Een man koel van blik en kort van taal, maar met een hart vol gulden trouw! Hierin is de liefde, dat de broeder voor den broeder in den dood gaat, en Teunis Smit is voor mij in den dood gegaan. Hij is getrouw bevonden tot in den dood, en wij zullen hem blijven eeren als één der helden van ons volk. Een ernstig en lichtend voorbeeld heeft hij ons nagelaten van trouwe vriendschap, een spoorslag, om ons leven gering te achten, teneinde dat van onzer broeder te redden.

„Mijne vrienden! Teunis Smit is heengegaan, en het is, alsof een stuk van mijn eigen leven dáár ligt, op den bodem van het donkere graf. Doch daarom willen wij niet versagen, maar integendeel het hoofd moedig opwaarts heffen, want Christus heeft gezegd: „Ik ben de opstanding en het leven; die in Mij geloof, zal leven, al ware hij gestorven.” Onze harten zouden bezwijken, als wij niets zagen dan dood en ontbinding, maar Gode lof! over de donkere graven schemert het morgenrood der eeuwigheid, en Christenen zien elkander nooit voor den laatsten keer!

„Zoo nemen wij van u afscheid, Teunis Smit, groote leeuwenjager! Gij zijt gevallen, zooals een man valt door de hand der kinderen Belials, maar uw bloed zal gewroken worden! Rust zacht in dezen grond! Voor den Transvaalschen grond hebt gij gestreden — in Transvaalschen grond zult gij rusten! Voor de staatkundige vrijheid van ons volk hebt gij uw leven in de bres gesteld — moge thans, door Gods ontferming en genade! de hoogste vrijheid uw deel zijn, de vrijheid der kinderen Gods,

die van de banden der zonde voor eeuwig zijn verlost! In die hope roepen wij u, onzen vriend en broeder, voor 't laatst: Tot weerziens toel! Tot weerziens in een beter en zaliger land!"

De Boeren nemen hun geweren en geven een eeresalvo boven het open graf van den leeuwenjager, en de moedige knal hunner geweren breekt zich in een honderdvoudig echo tegen de wanden van het Drakensgebergte. Dan vullen zij het graf met aarde, en dekken het met harde klipsteen. Zij zingen nog het roerend schoone Psalmvers: „Gelijk het gras is ons kortstondig leven," dan gaan zij heen.

En de leeuwenjager blijft alleen achter onder den bloeienden doornstruik.

En het Tamboekie-gras zal boven zijn graf, tusschen de klippen, uitschieten. Het zal elken winter verdorren, doch uit den ouden wortel zal elke lente weer een nieuwe grasscheut te voorschijn komen.

De doornstruik zal bloeien en zijn vrucht zetten, vele jaren lang. En eindelijk zal hij sterven van ouderdom, als geen veldbrand hem vroeger heeft verteerd, maar nieuwe uitspruitsels zullen zijn plaats innemen.

Zoo zal dat voortgaan, boven het graf van den grooten leeuwenjager, in onophoudelijke, altoosdurende wisseling.

Maar eens zal die wisseling plotseling staken....

Dan houdt God met Zijn sterke hand de oude wereldklok stil....

Dat is de dag des Heeren, de groote dag....

En het graf, dat altijd nam, zal zijn buit terug moeten geven.

En de leeuwenjager zal opstaan uit zijn graf....

XXII. DE AMAJUBA.

De dappere Boeren begonnen de aandacht te trekken.

In-den Oranje-Vrijstaat heerschte groote opwinding, en de Hollandsche Afrikaners in de Kaapkolonie juichten bij elke nederlaag, die de Engelsche troepen leden. In het Vlaamsche deel van België werden geestdriftige volksbetoogingen gehouden, en over het oude Holland werd een geest vaardig, die herinnerde aan de schoonste dagen uit ons verleden. En terwijl in Amerika met klimmende bewondering de heldenstrijd van het kleine,

Transvaalsche volk werd gadeslagen, riepen edele mannen in Engeland met al luider stem om staking van den roemloozen oorlog.

In deze omstandigheden waagde Paul Kruger een poging, om tot een eervollen vrede te geraken, door uit het kamp van Lang-Nek ¹⁾ het volgende schrijven te richten aan generaal Colley:

„Excellentie! Ik heb bevonden, dat wij tegen onzen zin gedwongen zijn in een bloedigen strijd, en dat onze ingenomen posities van dien aard zijn, dat wij niet kunnen ophouden, den eenmaal ingeslagen weg van zelfverdediging te vervolgen, voor zoover onze God ons daartoe de krachten schenkt.

„Wij weten het, dat al onze bedoelingen, brieven of wat ook, nog steeds het ware doel hebben gemist, omdat zij verkeerd werden voorgesteld en begrepen door de Regeering en het volk van Engeland. Het is om die reden, dat wij zelfs vreezen, U deze regelen te doen toekomen. Maar Excellentie, ik zou mij niet voor mijn God verantwoord achten, wanneer ik nog niet éénmaal aan u onze meening had bekend gemaakt, wetende, dat het in Uwer Excellentie's macht is, om ons in staat te stellen, van de door ons ingenomen positie terug te komen.

„Wij wenschen geen strijd te zoeken met het Engelsche Gouvernement, maar kunnen niet anders dan onzen laatsten droppel bloed geven voor ons goed recht, waarvoor elke Engelschman ook het zijne geven zou. Wij weten, dat het edele Engelsche volk, wanneer eenmaal de waarheid en het recht tot hetzelfde kan doordringen, aan onze zijde zal staan. Wij zijn zoo sterk in deze overtuiging, dat wij niet zouden schromen het onderzoek eener Koninklijke Commissie, die, wij weten het, ons in ons goed recht zal herstellen. En daarom zijn wij bereid, om, wanneer U wilt bevelen, dat Harer Majesteits troepen dadelijk terugtrekken uit ons land, wij aan hen zullen toestaan, met volle eer uit het land te gaan, en wij onze nu ingenomen positie zullen verlaten.

„Wordt echter de annexatie volgehouden en het bloedvergieten door u voortgezet, dan zullen wij ons onder onzen God aan ons lot onderwerpen, en tot den laatsten man strijden tegen het ons aangedane onrecht en geweld, en werpen dan de verantwoordelijkheid van alle ellende, welke het land overkomt, geheel op uwe schouders.”

¹⁾ 12 Februari 1881.

Hierop antwoordde generaal Colley: ¹⁾

„Mijnheer, ik heb de eer, de ontvangst te erkennen van uwen brief van den 12den dezer. Als antwoord moet ik u berichten, dat Harer Majesteits Gouvernement bereid is, wanneer de thanš tegen Harer Majesteits gezag gewapende Boeren met gewapend verzet ophouden, een Commissie met uitgestrekte volmacht aan te stellen, welke het schema moge ontwikkelen, waarop in Lord Kimberley's telegram van den 8sten dezer gezinspeeld wordt, en aan u is medegedeeld door zijn HoogEd. President Brand. Ik moet er bij voegen, dat wanneer dit voorstel binnen acht en veertig uren aangenomen wordt, van af de ontvangst van dezen brief, ik volmacht heb tot staking der vijandelijkheden van onze zijde.”

Het telegram van lord Kimberley, waarop in dezen brief werd bedoeld, bevatte deze zinsnede, „dat Harer Majesteits Gouvernement bereid was, allen mogelijken waarborg te geven met betrekking tot de behandeling der Boeren na hunne onderwerping, en dat zij in geen geval als rebellen zouden worden behandeld, mits zij eerst hun gewapend verzet staakten.”

Het schrijven van generaal Colley, dat door een parlementair werd overgebracht naar het Boerenkamp aan den Lang-Nek, werd intusschen doorgezonden naar Heidelberg, den zetel der Boerenregeering, en door Paul Kruger als volgt beantwoord:

„Excellentie, Uw brief van 21 Februari 1881 bereikte mij heden, den 28sten Februari, toen ik van een inspectie naar Heidelberg terugkeerde.

„In overleg met de regeeringsleden hier heb ik het genoeg, in mijnen en hunnen naam u mede te deelen, dat wij zeer erkentelijk zijn voor Uwer Excellentie's verklaring in naam van de Regeering van Hare Majesteit, dat zij onder zekere voorwaarden genegen is, de vijandelijkheden te staken; dat het ons schijnt, dat nu voor het eerst sedert den ongelukkigen dag der annexatie een kans is ontstaan, om tot een vreedzame schikking te geraken; dat ons hart bloedt om de noodzakelijkheid, verder bloed te vergieten, zoowel het bloed onzer burgers als dat van uwe dappere soldaten; dat naar onze meening een samenkomst van Gecommitteerden van weerszijden misschien spoedig tot een bevredigend resultaat zal leiden, weshalve wij de eer hebben, u voor te stellen, dat door u en ons Gecommitteerden zullen

¹⁾ 21 Februari 1881.

worden aangewezen, met behoorlijke en voldoende volmacht, om de hoofdbeginselen van een eervollen vrede vast te stellen en te ratificeeren."

Zoo scheen de zoete hoop, dat de oorlog zonder verder bloedvergieten zou worden beëindigd, in vervulling te gaan. En om de vredesonderhandelingen dan ook niet te belemmeren, gaf Piet Joubert aan den onvermoeiden generaal Nicolaas Smit, die opnieuw met een burgerkommando Natal was binnengetrokken, bevel, naar het Drakensgebergte terug te keeren.

Maar in het binnenste van generaal Colley woelde en giste het. De versterkingstroepen onder generaal Wood waren in aantocht, en dan zou hij het opperbevel aan dezen veldheer moeten overgeven. Hij zou geen gelegenheid meer hebben, de geleden nederlagen goed te maken; hij was een geslagen generaal. Die gedachte werd hem onverdragelijk.

Wel bestond er feitelijk wapenstilstand, maar de zucht, aan den oorlog met één slag een einde te maken, was hem te machtig. Hij wilde de Boeren doen beseffen, hun de baas te zijn, en in het schenden van den wapenstilstand was hij hen werkelijk de baas.

* * *

Het was tien uur in den avond. ¹⁾

De maan was opgegaan en stond in het eerste kwartier. Vriendelijk blonken de sterren. Het was een milde zomernacht.

Het kamp van generaal Colley bestond uit een vierkant kamp met aarden wallen van zes voet hoogte. Om die wallen was een gracht gegraven.

Er heerschte een zekere spanning in het kamp. De generaal liep met groote stappen, door zijn stafofficieren omringd, tusschen de tenten door. Hij besprak met hen de bezetting van den Amajuba berg.

„Als we eerst den Amajuba hebben, haalt er ons de duivel niet meer af," zeide een der hoofdofficieren.

„En de Boeren nog minder," lachte een pas aangekomen huzaren-officier.

„En de oorlog is met één slag geëindigd," meende de generaal. Hij nam het horloge en keek naar den tijd.

¹⁾ 26 Februari 1881.

„Mijne heeren!” ging hij voort op levendigen toon: „het is tijd; vóórdat de zon in 't Oosten opgaat, moet de trotsche Amajuba de onze zijn — voorwaarts!”

Hij verwisselde de groote rijlaarzen met lichte bergschoenen en slobkousen, en stak een revolver in den gordel. Over den wapenrok wierp hij den grijzen mantel, want het was koel in de frissche nachtlucht, en hij nam een stevigen bergstok, die hem dienstig kon zijn bij het klimmen.

Zwijgend maakten de troepen zich gereed. De paarden werden gezadeld; patronen en levensmiddelen rondgedeeld. Ieder infanterist ontving behalve de gevulde patroontasch nog tachtig patronen, en ieder man ontving voor drie dagen levensmiddelen en rum.

Nu ging de generaal langs de gelederen, monsterde ze met zijn scherpen blik en deelde de troepen in. Slechts een reserve bleef achter ter bewaking van het kamp, en toen alles gereed was, zeide hij op gedempten toon: „Voorwaarts!”

Zoo zette de expeditie zich in beweging.

De diepste stilte werd in acht genomen. Het spreken was den soldaten verboden; fluisterend werden de kommando's gegeven.

In een grooten, halven cirkel omringden de schildwachten der Boeren in het Noorden het kamp der Engelschen, maar de opmarsch geschiedde naar het Zuiden en in de volmaaktste orde — de schildwachten der Boeren merkten niets.

Colley liep voor aan de spits; met een gids naast zich. Zijn rijpaard werd door een gewoon militair aan den teugel geleid.

Dan volgden de Hooglanders, de Bergschotten, in hun schilderachtige uniformen: het hoofd gedekt met den witten helm, het witte ledergoed over de roode uniform, gekleed in den geruiten schotschen wapenrok en de witte slobkousen, de bonte beenbkleedsels onder de stevige, naakte knieën.

Op de Hooglanders volgden de met buksen gewapende marinesoldaten in hun blauwe pijjckers met een paar stukken veldgeschut, terwijl de achterhoede werd gevormd door een afdeling huzaren, wier kromme sabels en attila's met zilveren snoeren duidelijk uit kwamen in het heldere maanlicht.

Als jagershonden zwermden verkennende ruiters om de voorttrekkende kolonne heen, en met den vinger aan den trekker van den karabijn onderzochten zij op hun vlugge paarden de golvende vlakten in den omtrek.

Doch er was geen onraad, en zwijgend werd de marsch voort-

gezet. Geen geluid werd vernomen dan het gedreun der voetstappen, de hoefslag van het paard, het rammelen der sabelscheeden tegen de beugels, het kraken en schuiven der ransels en de slaperige kreet van een vogel, die in zijn nachtrust werd gestoord.

Zoo werd de voet van den Amajuba bereikt; daar verhief hij zich, machtig en indrukwekkend, twee duizend voet hoog. De platte kruin teekende zich duidelijk af tegen den nachtelijken hemel in het schijnsel der maan, die rechts aan den hemel, boven het rustende Boerenlager, stond.

De berg liep steil op, oogenschijnlijk nog steiler aan den Engelschen kant dan aan dien der Boeren.

De troepen marcheerden tot op het punt, waar de eigenlijke kegel van den berg begon, en de steilte der helling den verderen marsch der ruitery verhinderde.

Een reserve van drie honderd man werd hier achtergelaten, terwijl vier honderd man: allen flinke, dappere krijgslieden, een echte keurbende, den berg zouden beklimmen.

Generaal Colley wierp den mantel af, en een rotsblok boven hem grijpend, riep hij met moedige stem: „Voorwaarts, mannen!”

Het was een hard stuk werk; het verband was onmiddellijk verbroken. Nu eens verdwijnend in de diepe, donkere kloven, dan weer optornend tegen de bijna loodrechte rotswanden, kwam men slechts langzaam voorwaarts.

De Schotten, aan het klimmen in hun Hooglanden gewoon, hadden hier al hun behendigheid noodig, en waar het niet anders ging, klauterde men op de schouders der makkers als ratten omhoog.

Moeilijker nog was de taak der marine-soldaten, die hun kanon naar boven moesten slijpen. Zij spanden zich vóór den vuurmond, en hun forsche gestalten bogen zich onder de haast bovenmenselijke inspanningen als taaie zweepstokken.

Zij grepen met hun sterke vuisten in de spaken, en lichtten het kanon van het affuit. Tappelings liep hun het zweet van hun gelaat, doch aan alles is een grens, ook aan de menschelijke spierkracht. Het was onmogelijk, het geschut naar boven te krijgen, en de generaal gaf bevel, de vruchteloze pogingen te staken.

Zonder kanon volgden de marine-soldaten de infanterie. Middernacht was nu lang voorbij.

Het werd morgen.

Het licht van maan en sterren verbleekte, en langs den Oostelijken horizont begon de gouden ochtendschemering aan te breken.

Met gespannen gelaatstrekken volgden de achtergebleven Engelschen met hun oogen de klauterende kameraden.

De voorsten geleken op een hoop kruipende mieren, en hadden bijna den rand van den bergtop bereikt.

„Zij zullen er spoedig zijn,” zeide een sergeant met een paar roode knevels.

„Dat denk ik ook,” meende een huzaar met een leuk en vroolijk gezicht.

„Nu zal de oorlog snel afgelopen zijn,” hernam de sergeant.

„Zoo?” zei de vroolijke huzaar; „’t is jammer; ik had de Boeren nog zoo graag eens een beetje schrik op ’t lijf gejaagd.”

„Ge zijt hier pas, kameraad?” vroeg de sergeant?”

„Geen twaalf uur geleden zijn wij in het kamp aangekomen. Zoo kersversch uit Afghanistan, waar wij de spitse kegelhoeden der gele Afghanen met onze sabels hebben terecht gezet, hè Jack?”

„Of we!” antwoordde de aangesprokene lachend: „wat konden die Afghanen loopen! De Boeren kunnen misschien hard loopen, maar harder dan die Afghanen met hun woestijnvoeten kunnen zij ’t stellig niet.”

Nu mengde zich een jong korporaal der infanterie met een schrander en ernstig gelaat in het gesprek.

„De Boeren loopen niet hard,” zeide hij.

„Omdat wij hen daartoe misschien niet hebben uitgenoodigd,” meende de vroolijke huzaar.

„Wij hebben hen meer dan eens uitgenoodigd,” zei de korporaal.

„Ze hebben ons in Natal verteld,” meende de huzaar: „dat de Boeren zoo goed kunnen schieten.”

„Dat kunnen ze in de perfectie,” antwoordde de korporaal. Ik heb de gevechten bij den Lang-Nek en de Schuinshoogte bijgewoond, en we hebben er van langs gehad.”

„Vandaag halen wij de schade in,” meende de sergeant.

„Dat zit nog,” zei de korporaal, terwijl hij nadenkend naar de hoogte tuurde.

„Denk je dan, dat de onzen er niet komen zullen op den bergtop?” vroeg de huzaar.

„Daar twijfel ik niet aan,” antwoordde de korporaal: „maar het is de vraag, of wij den bergtop houden zullen.”

Maar deze opmerking wekte niets dan verwondering en gelach.

Zelfs Jack, die doodbedaard een stuk pruimtabak tusschen zijn kiezen knauwde, spuwde van verbazing uit, en zeide met een schamperen lach: „Heb je nu ooit zoo'n onzin gehoord!”

Doch de korporaal was niet zoo spoedig uit het veld geslagen.

„Ik beweer” zeide hij, met zijn scherpe oogen naar den bergtop turend: „dat de positie daar te hoog is, om goed verdedigd te kunnen worden, en dat onze reserve te ver af is, om een ongeluk te voorkomen.”

„Dat is iets nieuws,” meende de sergeant, die tegenover de pas aangekomen huzaren toch wilde toonen, dat hij er iets meer van wist dan een gewoon mensch.

„Als hij voor de onzen te hoog is,” ging hij voort: „dan is hij voor de Boeren zeker te hoog.”

„Neen,” zei de korporaal op kalmen toon: „de berg is voor de Boeren niet te hoog. Ze zullen, gedekt door rotsblokken en struiken, den bergtop bestormen, en onze krijgsmacht wegschieten als den vogel van zijn nest.”

„Dat wordt bepaald vermakelijk,” riep de sergeant, zelfbewust aan zijn roode knevels draaiend. „Ge denkt, kameraad, dat de onzen zich op een presenteerblaadje door de Boeren zullen laten doodschieten, maar zulke lammeren zijn onze Hooglanders niet. Trouwens de Boeren zullen niet eens een aanval op den Amajuba durven ondernemen. Zij kunnen goed schieten, dat is waar, en zij zijn flink in de verdediging, maar om een aanval te wagen — daar hebben zij een broertje aan dood.”

„Waarom zullen zij niet aanvallen?” vroeg de korporaal.

„Omdat ze niet één keer ons kamp hebben aangevallen, dat toch gemakkelijker te nemen was dan de Amajuba. 't Is ook verstandig van de Boeren, dat zij den storm niet wagen. Immers onze troepen zullen den Amajubatop binnen een paar uur in een vesting met stevige klipwallen hebben herschapen, en de Boeren zouden de lammeren worden, die zich weerloos konden laten doodschieten.”

De huzaar viel den sergeant bij.

„Dat lijkt me gezonde praat,” meende de huzaar. „Een welverschanst Engelsch kamp op dezen geweldigen berg aanvallen — neen, neen, dat zou toch dollemanswerk zijn.”

„De toekomst zal 't uitwijzen, wie gelijk heeft,” hernam 'de korporaal.

„Goed gezegd!” zei de sergeant. „Komt, kameraden — laten we eens drinken op den goeden uitslag!”

En de krijgslieden namen ieder een flinken slok rum voor de kou uit de veldflesch.

* * *

Vastberaden zetten de Engelschen de beklimming voort; rusteloos rukken zij opwaarts. De vlugge Schotsche Hooglanders zijn de anderen wijd voor, en als klipgeiten de hoogte opklauterend, hebben zij thans, over den bergrand heen, den platten kruin bereikt. Zij reiken hun kameraden, die beneden zijn, de hand, nemen hun geweren en ransels over, en trekken hen onder een vroolijk gelach naar boven.

Zóó is het doel van den tocht dan bereikt, en generaal Colley heeft met zijn troepen den Amajuba, den trotschen berg, die als een reus tusschen de andere bergtoppen uitsteekt, bezet.

Juist gaat de zon in het Oosten op, en liefelijker Zondagmorgen is nog nooit op de bergen en de dalen van het Drakensgebergte neergedaald.

Tien duizenden bloemen langs de hellingen van den berg beuren hare met dauw gedrenkte kelken opwaarts, schitterend als diamanten tusschen het groen. Groote scharen duiven drijven op blanke wicken door het onmetelijk luchtruim; prachtige vlinders klapwieken rond op hun rijk gekleurde vleugels, en de nijvere bij vliegt van bloem tot bloem, was en honig verzamelend.

Tusschen de boschjes in golven de maïsvelden in de morgenkoelte; ver, ver weg blinken stroomen en schemeren wouden, en boven die wouden legeren zich de morgenwolken in wonderbaren vrede....

Generaal Colley laat onmiddellijk de overal rond liggende klipsteenen opstapelen tot wallen, waarachter zijn soldaten veilig zullen zijn, zoo de Boeren een aanval mochten wagen.

Hij zorgt er voor, dat in die wallen behoorlijke schietgaten worden gelaten, en eerst nadat dit alles is verricht, geeft hij als een voorzichtig veldheer aan de zijnen verlof, een stevig ontbijt te gebruiken.

Doch hij gunt zich zelf geen tijd voor het ontbijt, want het machtig gevoel der zegepraal doortintelt zijn borst.

Dáár, dáár beneden, letterlijk aan zijn voeten ligt het kamp der Boeren — het pleit is gewonnen! Hersteld is zijn eer!

Over vier dagen zal generaal Wood komen. En Colley zal tot hem zeggen: „Generaal Wood, wat komt ge doen? Er is geen Boer meer in de passen van het Drakensgebergte.”

Hij geniet de zegepraal; een glimlach van voldoening ligt op zijn gebruid gelaat. En terwijl zijn oog zich verlustigt in het gezicht van het Boerenkamp in de diepte, ademt hij met volle teugen de hooge berglucht in.

Daar vallen twee, drie schoten. Het zijn schoten, door zijn soldaten op een paar schildwachten der Boeren afgegeven.

Het is geschied tegen het uitdrukkelijk bevel van den generaal. Er komt een rimpel op zijn voorhoofd. Er behoeft immers niet geschoten te worden; de bloote aanblik van den door Engelsche troepen bezetten Amajuba zal de Boeren doen inzien, dat zij verloren zijn.

Maar zijn voorhoofd effent zich weer, en met groote belangstelling neemt hij waar, hoe het in het lager der Boeren levendig wordt. Het is, alsof de voet van een mensch tegen een groot mierennest heeft aangestooten; zoo woelt en gonst het door elkander.

Eén oogenblik schijnt er een zekere spanning in zijn gelaat te komen, maar zijn oog wordt weer helder. Hij ziet, hoe de Boeren in grooten haast hun ossenwagens inspannen.

„Goed zoo,” mompelt hij, „goed zoo! Zij gaan naar huis — de passen van het Drakensgebergte zijn de mijne!”

Hij wendt zich naar het Oosten, en werpt een blik naar de zon. Zij bestraalt een zelfbewust en vroolijk menschengelaat.

Doch lang voor de zon op dezen dag haar vlammende gloriebaan heeft afgehoopen, zal de levenszon van generaal Colley zijn ondergegaan.

XXIII. VOOR VRIJHEID EN RECHT!

Bij een sober lamplicht zit Piet Joubert, de kommandant-Generaal, in zijn tent een rapport te schrijven.

Het begint nu licht te worden, en hij blaast de lamp uit.

Hij heeft den ganschen nacht gewerkt, en de oogen doen hem pijn. Hij is blij, dat het rapport af is; hij heeft behoefte aan rust.

Daar komt een ruiter aangereden, alsof de dood hem op de hielen zit. Hij houdt het dampende paard vóór de tent van den opperbevelhebber stil. Onwillig kijkt deze op, maar de ruiter rapporteert: „De Engelschen hebben heden nacht den Amajuba bezet, en op onzen schildwacht, die aan den noordelijken voet van den berg was uitgezet, geschoten.”

Ontsteld springt Joubert op van zijn veldstoel. Er is feitelijk wapenstilstand, en heeft de vijand nochtans den Amajuba bezet? 't Is niet te gelooven!

Joubert snelt de tent uit, en met een veldkijker gewapend, tuurt hij naar den hoogen bergtop. De bezetting is een feit, en de toestand der Boerenkommando's wordt onhoudbaar, als de vijand daar stand houdt.

Joubert laat alarmblazen; het geheele lager geraakt in opschudding, en de kommandanten zijn het met den opperbevelhebber eens, dat de berg moet bestormd worden, om de Engelschen te verjagen.

Het zal een harde karrewei worden. Men mag de verschillende Boerenposities niet ontblooten; er zijn slechts honderdyfzig burgers voor de bestorming beschikbaar. Maar de dappere vechtgeneraal Nicolaas Smit, die een onbeperkt vertrouwen geniet, zal hen aanvoeren, en onder de leiding der veldkornetten Stephanus Roos, Joachim Ferreira en D. J. K. Malan wordt te ongeveer negen uur 's morgens de bestorming ondernomen.

Onder het vuur van den vijand bereiken de Boeren een diepe kloof, waar zij, onder de beschutting van een overhangenden bergrand, hun paarden achterlaten. Dan begint de eigenlijke, gedenkwaardige bestorming, die in een zegepraal of in den dood moet eindigen.

„Zouden zij 't werkelijk aandurven?” vraagt een lange officier der Schotsche Hooglanders aan zijn sergeant.

„Ze zijn gek, als ze 't doen,” zegt de sergeant; „ze loopen in hun verderf.”

„Gek zijn ze niet,” zegt de lange officier; „kijk maar — ze weten meesterlijk partij te trekken van het struikgewas en de vooruitspringende rotsen!”

„Maar ze komen niet meer te voorschijn,” lacht de sergeant; „ze durven vóóruit noch áchteruit; zij zitten in de klem.”

„Toch niet,” zegt de officier; „je vergist je leelijk. Zie, daar komt weer een groep Boeren te voorschijn!”

„Waar?”

„Wel dáár, waar ik met den vinger heenwijs. Nu zitten ze weer achter een struik.”

„Ze schuwen het daglicht; ze werken als de vleermuizen,” zegt de sergeant minachtend.

„Ik denk, dat die vleermuizen ons nog werk zullen geven,” herneemt de officier.

De Boeren klimmen in de gloeiende zonnehitte onophoudelijk voorwaarts. Zij versmachten van dorst, en telkens worden ze met een hagelbui van kogels begroet, maar ze geven 't niet op. Zij klauteren tegen de helling op; zij hangen tegen de rots-wanden aan, alsof zij er een deel van uitmaken. Zoo wordt een bepaald punt bereikt, waar zij gedekt zijn voor het vijandelijk vuur.

Daar worden de krachten herzameld en de dorst gelescht, want het zwaarste stuk werk komt nog aan. Ook worden de Boeren thans in drie afdelingen gesplitst: Malan neemt den linkervleugel, Ferreira den rechter en Roos het centrum.

Roos zegt: „Onze God zal ons helpen, en wij zullen den kop nemen.”

„Amen!” antwoorden de eenvoudige Boeren, en zij stormen voorwaarts.

De lange luitenant der Schotsche Hooglanders ziet hen naderen.

„Vuur,” kommandeert hij: „vuur!”

De kogels fluiten de Boeren om de ooren, maar geen oogenblik staken zij den stormloop. Zonder een woord te spreken, de tanden op elkander geklemd, vast besloten, om te overwinnen of te sterven, stormen deze Hollandsche Afrikaners voorwaarts. Maar God de Almachtige dekt hen met een onzichtbaar schild, en de Engelsche kogels kletteren onschadelijk tegen de grijze klipsteenen.

Onrustig loopt de luitenant heen en weer. Hij vreest, dat de Boeren zullen trachten, van dezen kant den berg te beklimmen. Zijn blik zoekt naar hulp, maar de andere troepen hebben eveneens de handen vol werk, en het blijkt, dat de Boeren den berg van drie zijden omsingelen. Slechts de steilste kant, dien de Engelschen, om geen argwaan te wekken, heden nacht moesten nemen, is vrij.

„Wat zeg je nu van de vleermuizen?” vraagt de luitenant aan den sergeant, maar het antwoord wordt den sergeant letterlijk van de lippen weggeschoten, en een kogel doorboort zijn wang.

Hij houdt zich vast aan een hoogen klipsteen, en tracht het hevige bloeden te stelpen, maar een tweede kogel vindt hem en strekt hem levenloos neer.

„Zoo gaat het niet,” roept de luitenant: „zoo gaat het niet! Komt, jongens, wij zullen een uitval doen, en zien, of de Boeren tegen een hartig Engelsch hoera bestand zijn!”

„Hoera!” roepen de dappere Bergschotten, en zonder aarzelen volgen zij hun moedigen aanvoerder, die met de revolver in de ééne en de sabel in de andere hand, de Boeren tegenstormt.

Twee keeren zwaait hij met zijn wapen. Dan valt hij door een kogel in het hart getroffen, voorover, stort dertig voet de diepte in, en blijft daar, met den wapenrok in het struikgewas vastgehaakt, hangen.

Nu ontzinkt den Bergschotten de moed. Zij vluchten en bereiken, deerlijk gehavend, het plateau van den berg.

Eenigszins zijwaarts klautert op z'n eentje een oude Vooortrekker tegen de helling op.

Van elken rotsblok, van den kleinsten struik weet hij partij te trekken. Achter een mólshoop zou hij des noods nog weten te schuilen.

Zilveren lokken omgolven zijn verweerd en door de zon gebruid gelaat, maar in zijn oogen schittert de strijdlust van den jongeling. Zijn gansche houding verraadt moed, voorzichtigheid en beleid.

Plotseling blijft hij staan, alsof hij in de verte een visioen heeft gezien, om dan snel achter een hoogen, breeden klipsteen te verdwijnen.

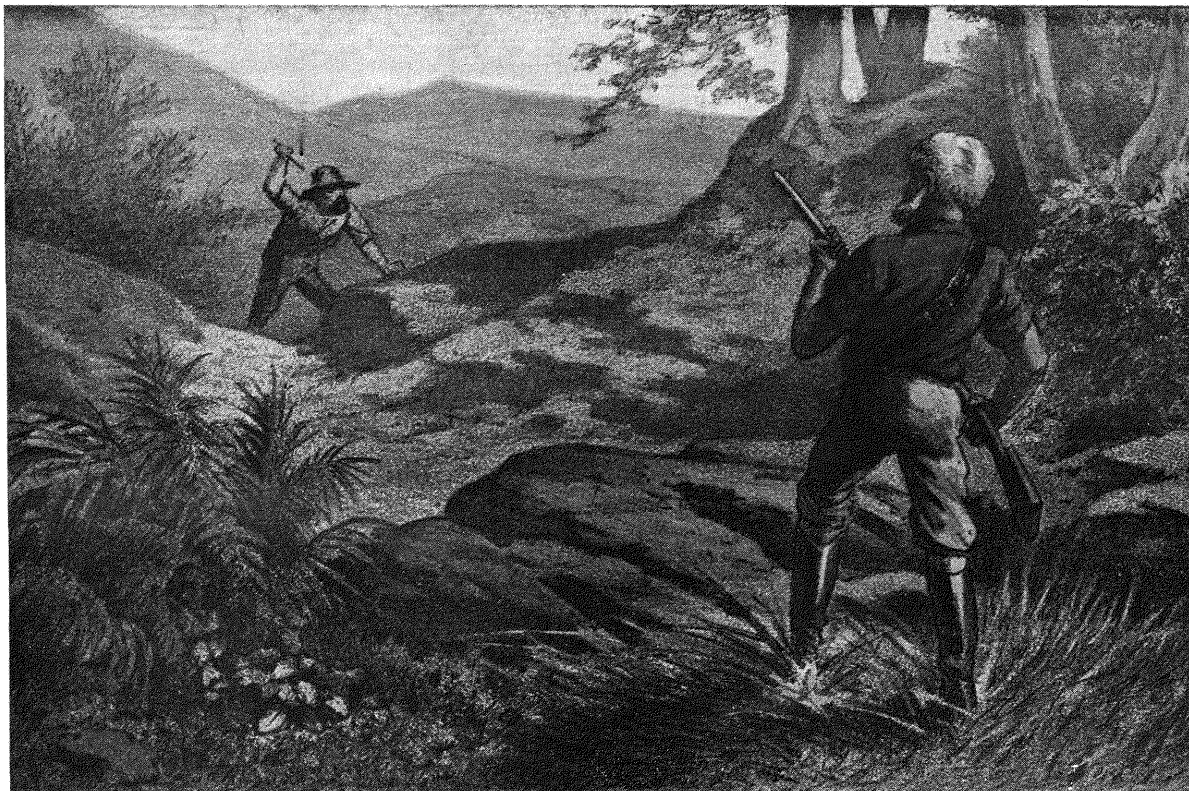
Doch het is geen visioen geweest, maar een mensch van vleesch en bloed — Kees Botter....

Na den mislukten aanslag op den ouden Kloppers is hij teruggekeerd naar het Engelsche kamp, en even goed bekend met de stellingen der Boeren als met den geschiksten weg naar den top van den Amajuba, heeft hij heden nacht de Engelsche troepen als gids gediend.

Ook Kees Botter heeft den ouden Kloppers herkend, en dekt zich achter een klip. Hij onderzoekt zijn uitstekend tweeloopsweeer en brengt het in den aanslag.

Dat het een strijd wordt op leven en dood, begrijpen beiden; slechts een van hen zal de plaats levend verlaten.

In de aderen van Kees Botter gist en gloeit een haat, die geen

Tweegevecht op den Amajuba.

erbarming kent, doch de grijze Voortrekker beschouwt zich hier als de Overheid, die recht zal doen, en het zwaard niet te vergeefs draagt.

Hij is alleen, doch dat hindert niet. Zijn zwager Jansen en zijn zoon zijn in het gewoel der bestorming van hem afgeraakt.

Lang blijft het stil achter beide klipsteen, maar de verrader ligt op de loer.

Daar wordt de rechterarm van den ouden Voortrekker zichtbaar buiten de dekking der klip, waarachter hij neer is gehurkt.

Rakelings langs de klip fluit Botter's kogel, doch Kloppers had den arm reeds teruggetrokken.

Hij is op zijn hoede. Voorzichtig neemt hij zijn breeden hoed, zet hem op den tromp van zijn geweer, en brengt hem buiten den klipsteen. Nauwelijks is de hoed echter buiten de dekking der klip, of hij wordt door een kogel doorboord.

„Nu is mijn beurt gekomen!” zegt Kloppers, overeind ryzend. „Hij heeft beide kogels uit zijn tweelooper geschoten, en ik zal er voor zorgen, dat Kees Botter hem niet meer laadt.”

Vlug snelt hij op den verrader toe.

Op tien pas afstands blijft hij staan.

Kees Botter is juist bezig opnieuw te laden, doch hij ziet het gevaar, en wil vluchten.

Het is te laat.

Hij staart in de oogen van den grijzen Voortrekker; ze zijn hard en onverbiddelijk als het zwaard van den scherprechter. Hij leest in die oogen zijn doodvonnis.

„Genade!” smeekt Kees Botter. Zijn gezicht is vaal van angst.

„Doe je laatste gebed!” zegt de grijsaard.

„Genade!” smeekt de ongelukkige nog eens.

„Genade kan de Heiland bewijzen, Die den moordenaar in diens laatste stonde verhoorde — roep tot Hem om genade!”

Smeekend heft de verrader de handen omhoog.

„Vergeef mij, baas Kloppers!” stamelt hij.

„Ik wil vergeven,” antwoordt de oude Voortrekker met bijna plechtige stem; „vergeven wil ik den man, die mijn kleindochter, een ongelukkig, blind kind, met den dood heeft bedreigd; vergeven wil ik den man, die zijn weldoener in spijt van diens grijze haren wilde verminken en met waarlijk satanische boosheid folterde. Doch niet vergeven mag ik het verraad, dat gij aan mijn volk, en den moord, dien gij aan Teunis Smit heb gepleegd. Ik sta hier niet voor u als uws gelijke, Kees Botter, maar als

uw meerdere, als uw overheid, die het verraad en den moord moet straffen.”

Met de majesteit van den rechter staat hij daar.

Botter werpt een blik achterwaarts naar de Engelsche troepen, doch hij ziet duidelijk, dat van dien kant geen hulp is te wachten.

Hij knielt. Hij vouwt de handen en sluit de oogen.

Bidt hij? Of is het slechts een schijnvertooning?

Plotseling snelt hij overeind, en het scherpe dolkmes trekkend, springt hij met de vlugheid van een panter op zijn tegenstander aan. Maar de kogel van Dirk Kloppers vangt hem op, en vlak vóór de voeten van den grijzen Voortrekker stort de verrader, zonder een zucht te slaken, dood neer.

De grijsaard werpt nauwlijks een blik op het lijk. Hij laadt opnieuw en snelt voorwaarts, naar den kruin van den berg, want de beslissing nadert.

* * *

In zware kruitdampen is de bergtop gehuld.

Reeds lang is de lach verdwenen van Colley's gelaat. Al bezorgder staart zijn oog; bange voorgevoelens gaan door zijn ziel.

Hij werpt een blik op zijn dappere soldaten — bij tientallen liggen zij gewond en stervend in 't rond, Door de schietgaten heen heeft de kogel der Boeren hen weten te vinden.

Binnen een half uur, binnen een kwartier kunnen zij boven den rand van den bergtop verschijnen, en dan?

Nog eenmaal vermant zich het krijgsmanshart van den moedigen bevelhebber, en terwijl de eerste breede hoeden boven den bergrand verschijnen, kommandeert hij een bajonetaanval.

Op de punt van de bajonet zal hij de vermetelen in de diepte slijngeren — tot op twintig pas naderen de Engelschen hun vijanden. Doch dan moeten zij, om niet geheel vernietigd te worden, terug.

Reeds nestelen zich de Boeren onder aanvoering van veldkornet Roos op den bergtop achter de klipsteenen. Nu verschijnen ook de manschappen van Ferreira en aan de andere zijde de manschappen van Malan.

Van drie zijden ziet Colley de Boeren aankomen. En het open terrein betredend, fluiten hun kogels dicht als hagel over het plateau.

Colley grijpt met de rechterhand de revolver, en de linker hand heft hij omhoog, om den storm te bezweren, die niet te keeren is.

Als rijpe korenaren onder den sikkel van den maaier, zoo vallen de Engelschen. Er is geen hulp in dezen strijd — er is geen verweer. God zelf strijdt voor de Boeren, en wie is tegen God bestand?

Colley ziet het ongeluk aankomen, doch hij ziet het te laat. Hij neemt den witten zakdoek uit zijn wapenrok, om hem aan een bajonet te binden, want hij wil zich overgeven. Maar hij bereikt zijn doel niet meer. Door twee kogels tegelijk in het hoofd getroffen, stort hij doodelijk gewond neer.

Hij legt den zakdoek op een harden klipsteen naast zich; daarop vleit de generaal het hoofd neer. En die zakdoek is zijn stervenspeluw.

In een wilde vlucht zoeken de Engelschen hun heil. Zij springen van hoogten van tien, twintig, dertig voet naar beneden, scheuren zich het gelaat open aan de scherpe doornstruiken, vallen te pletter tegen de kantige klipsteen, sneuvelen onder het moordend schot der Boeren....

Achter een klip vinden de Boeren een Engelschman in burgerkleeding. Hij is oorlogscorrespondent van een Engelsch dagblad, en bevend smeekt hij om zijn leven. De Boeren zijn geen beulen, en tegenover een overwonnen vijand zijn zij steeds edelmoedig.

Zij brengen den correspondent bij een gesneuvelden hoofd-officier, die zij niet kennen.

„Wie is dat?” vragen zij.

„Dat is generaal Colley,” zegt de man.

Bij deze mededeeling ontblooten de helden van den Amajuba eerbiedig het hoofd, en scharen zich in een kring om het lijk.

Zoo eeren zij hun dapperen tegenstander, maar de dood van generaal Colley verkondigt aan de geheele wereld, dat het Transvaalsche volk geen schendende hand aan zijn vrijheden duldt.

Daar rapporteert veldkornet Malan, dat een Engelsche reserve de wacht houdt aan den voet van den berg, en de Kommandant-Generaal haast zich, een versche afdeeling Boeren onder aanvoering van Jakobus Smit ¹⁾ tegen die reserve te laten oprukken.

¹⁾ Later Regeerings-Commissaris der Transvaalsche sporen.

Maar de Engelschen houden geen stand. De schrik zit er in, en zij vluchten, door de Boeren vervolgd, naar het oude legerkamp.

Tot op honderdvijftig pas zijn de Boeren nu, onder het onophoudelijk kanonvuur, dit kamp genaderd, en zij maken zich gereed, het te bestormen. Maar plotseling verduistert zich de lucht; zware onweerswolken trekken laag over de bergen, en terwijl het hemelvuur niet meer van de lucht verdwijnt, wordt het gewoel van den strijd door de ratelende donderslagen en den losbarstenden storm overstemd.

De Boeren breken thans het gevecht af, en in zegepraal keeren zij naar hun lagers terug. En op de hoogten en langs de hellingen van den Amajuba-berg liggen, bleek en stom, de wakere Bergschotten, die nooit hun geliefde Hooglanden zullen wederzien....

* *
* *

Het Engelsche dagblad „Witness” ontving van haar correspondent over het gevecht van den Amajuba het volgend telegram.

„27 Februari *half drie uur* n.m. Onze manschappen met groot verlies aan beide zijden van den berg verjaagd. Vele officieren, eenigen van hoogen rang, gedood en gewond.

„*Drie uur*. Onze manschappen, die vrij kwamen, worden op slechts honderd geschat. De Boeren vielen den berg viermaal aan, en spanden de wagens in, gereed om weg te rijden, toen onze troepen genoodzaakt waren terug te trekken, aangezien er niet voldoende reserve-ammunitie was medegenomen. Al de gewonden komen. Men zegt, dat generaal Colley dood is. Het verlies van de Engelschen driehonderd ten volle; het verlies der Boeren naar het schijnt gering. Al de stafofficieren zijn gebleven. Het regent sterk. De gewonden lijden zwaar. Er wordt een aanval op het kamp verwacht. Latere berichten bevestigen den dood van generaal Colley; op het einde van het gevecht werd hij door het hoofd geschoten. De soldaten van het 60ste regiment schijnen goed in het kamp teruggekomen te zijn, maar de Hooglanders en de manschappen van het 68ste zijn meest allen gedood. Toen de soldaten geen ammunitie meer hadden, hebben zij de Boeren met steenen geworpen, maar eindelijk werden zij toch overmeesterd. Generaal Wood vertrekt uit Pietermaritzburg, om dadelijk het opperbevel over te nemen.”

Dat geen ammunitiegebrek, zooals in het aangehaalde telegram wordt beweerd, de oorzaak der verpletterende nederlaag was, blijkt duidelijk uit het feit, dat de Boeren ná den slag nog een groote hoeveelheid patronen buit maakten, doch de Engelsche correspondent begreep maar niet, hoe zoo'n nederlaag anders mogelijk was.

De dappere Ferreira begreep het echter wel.

„Ik moet bekennen,” meldde hij in zijn rapport: „dat wij de Engelschen niet geslagen hebben, maar God de Heere. Het was voor menschen onmogelijk. En dan maar één man aan onzen kant te verliezen! Dus geen eer aan menschen; aan onzen grooten Generaal hier boven komt de eer toe!”

In dienzelfden geest luidde het rapport van den Kommandant-Generaal.

En als een waardig slot verscheen van de Regeering de volgende schoone, tot het hart sprekende dagorder:

„Heidelberg, Gouvernementshuis, 7 Maart 1881.

„Aan den Kommandant-Generaal, de Kommandanten, Officieren en Burgers in het Transvaalsche Lager bij de Drakensbergen.

„Mannen Broeders! Ons hart dringt ons, u een woord toe te spreken. Wij weten, dat de geheele Zuid-Afrikaansche Republiek met eerbied en dank naar u opziet. Wij roemen niet in kracht van menschen. Het is God de Heere, Die u heeft geholpen; het is de God onzer vaders, tot Wien wij nu vier jaren lang om redding hebben gesmeekt en gebeden. Hij heeft groote dingen aan ons gedaan en onze gebeden verhoord.

„En gij, edele en moedige broeders, zijt in Zijne hand het middel geweest, om ons te redden. Uw moed en dapperheid hebben aan die machtige Mogendheid, welke ons zoo onrechtvaardig aanvalt, getoond, dat zelfs het zwakste volk, dat voor zijn vrijheid vecht, in staat is, wonderen van dapperheid te verrichten.

„Drie maal nu, op Lang-Nek, op Schuinshoogte en op den Spitskop (Amajuba) hebt gij met uw klein vuur een overmachten vijand staande gehouden en verslagen. Geen kanonnen, geen verraderlijke en afschuwelijke vuurpijlen hebben u afgeschrikt.

„Uw Kommandant-Generaal schrijft, niet sprekende van zich

zelf, (hij is te edel, om zich zelf te roemen), neen, sprekende van officieren en zeer jonge krijgslieden: „Mijne achting voor hen is groot; hun naam behoeft in heldenmoed niet onder te doen voor een Wellington of een Napoleon.” Wij zeggen het Z.Ed.Gestrenge na, maar maken het algemeen, van den Kommandant-Generaal tot elken Burger, die streed: Wij danken u, gij hebt veel aan het vaderland verdiend!

„Houdt vol tot het einde toe! Die God, Die het hart der koningen neigt als waterbeken, zal ons verlossen — vertrouwt op Hem!

De Regeering der Zuid-Afrikaansche Republiek.

W. Eduard Bok,
Staats-Secretaris.

S. J. P. Kruger,
Vice-President.”

XXIV. HUISTOE.

Het was de Boeren tot nog toe wonderlijk meegeloopen. Bij het begin van den veldtocht hadden zij aan alles gebrek en geen ammunitie genoeg, om een gevecht eenige uren vol te houden; thans was er in de Boerenlagers overvloed aan ammunitie, levensmiddelen en kleedingstukken, alles op den Engelschman buit gemaakt.

Ook de burgers, die thuis waren gebleven, zaten niet stil. Jan Ferreira van Gatsrand fabriceerde een groote hoeveelheid kruit, waarvan de kwaliteit zeer werd geroemd, en patronen, die met het Engelsche fabrikaat konden concurreeren, terwijl de smid H. Ras te Rustenburg van wagenbandijzer een kanon smeedde, dat goed schoot, terwijl hij aan een tweede kanon begon.

Intusschen kwam er een formeele wapenstilstand tot stand, en vele harten smeekten tot God om een eervollen vrede. Met bekwamen spoed werden ook de vredesonderhandelingen aangeknoopt, doch er kwam een plotselinge stremming, daar Engeland eischen stelde, die de Transvaalsche Regeering onmogelijk kon inwilligen.

Op nieuw verduisterden de oorlogswolken de lucht.

„Dat houd ik niet langer uit,” zeide Lodewijk Jansen, terwijl hij zijn forsche wenkbrauwen fronsde; „de Engelsche staatslui zullen ons te glad af zijn in de politiek, en wij liggen hier werkeloos in ons lager. Laten wij den stier bij de horens grijpen en het Engelsche kamp bestormen!”

„Volkomen onze meening!” riepen een aantal Boeren, die in de nabijheid stonden.

„Wie doet er mee?” vroeg Jansen.

„Wij! En wij! En wij!” klonk het in het rond.

„Ik wil niet de laatste zijn!” zei de jonge Jan Kloppers, terwijl zijn oogen begonnen te schitteren van geestdrift.

„En gij?” vroegen de Boeren, zich tot zijn vader wendend.

„Me dunkt,” zei de grijze voortrekker: „dat mijn hand nog sterk genoeg is, om den Engelschen standaard naar beneden te rukken!”

„Maar laten wij niet vooruit loopen op den gang der onderhandelingen,” voegde hij er aan toe op bedachtzamen toon; „onze voormannen hebben getoond, goed en bloed over te hebben voor ons volk, en wij mogen hun plannen niet doorkruisen.”

„Dat is een verstandig woord,” meende Lodewijk Jansen; „maar geeft generaal Wood ons de onafhankelijkheid niet terug, dan zullen wij stormen, niet waar mannen?”

„Ja,” riepen ze: „dan zullen wij het Engelsche kamp bestormen!”

„Want wij zijn voor generaal Wood evenmin vervaard- als voor generaal Colley,” zei de jonge Kloppers.

„Laten wij het elkander als mannen beloven,” riep Jansen, de krachtvolle Voortrekker; „met woord en handslag — houw en trouw in nood en dood! In den strijd voor vrijheid en recht!”

Toen beloofden zij het elkander bij woord en handslag.

De Transvaalsche Regeering ontwierp met het oog op den dreigenden toestand eene nieuwe proclamatie, die bij het ontbranden van een nieuwen oorlog onder de Hollandsche Afrikaners van de Kaapkolonie en van Natal zou worden verspreid.

Het is de zogenaamde „Derde Proclamatie”; zij tintelde van ernst, gloed en verontwaardiging.

Zonder twijfel zou deze oproep bij de spanning, die er heerschte in de Afrikaansche gemoederen, gansch Zuid-Afrika in vuur en vlam hebben gezet, en President Jan Brand, de even schrandere als voorzichtige President van den Oranje-Vrijstaat, van wien het gevleugelde woord afkomstig is: „Alles sal reg kom,” stelde, van den inhoud der proclamatie op de hoogte gesteld en zich volkomen bewust van het hoogernstige van den toestand, alle middelen in het werk, om nog tot een vreedzaam vergelijk te komen.

Paul Kruger verscheen in het Boerenlager van het Drakensgebergte.

Het was een heerlijke morgen. De zon scheen aan den onbewolkten hemel, en alles beloofde een schitterenden zomerdag.

Achthonderd Boeren gingen Kruger als een eerewacht tegemoet.

In de linkerhand hielden zij den teugel, en in de rechterhand, rustend op de rechter dij, het geweer.

In onberispelijke orde trok de eerewacht, met de oude Boerenvlag voorop, de hoogte op tot vóór, de groote generaalstent van den Kommandant-Generaal. Vroolijk wapperde de Vierkleur in den frisschen noordewind.

Nu werd halt gehouden, en Paul Kruger nam, op een verhooging plaats nemend, onder eene ademlooze stilte het woord.

„Mannen, broeders,” zeide hij met bewogen stem: „ik ben zoo recht verwonderd en verbaasd over de trouw, de standvastigheid en de geestkracht, waarmede gij burgers zijt beziel geweest. Voorts vermaan ik u, om toch steeds op God te vertrouwen, en te erkennen en te weten, dat God met ons werkt. Niet door onze dapperheid of kracht hebben wij dezen wonderbaren strijd gewonnen, maar wij moeten het erkennen, dat het de Heere was, Die voor ons heeft gestreden. En nu moedig ik u aan, om niet bij dat erkennen te blijven staan, maar alles aan den Heere over te geven, al uwe bekommernissen voor de toekomst Hem op te dragen, en aan Hem uwe geloften te betalen.”

Op een wenk van den spreker nam daarop de predikant Ackerman het woord. Hij noodigde de Afrikaners uit, met hem in te stemmen in den kreet: „God zegene onze Republiek!”

Tot drie keeren toe werd de kreet vol geestdrift herhaald, en op den uitdrukkelijken wensch van Piet Joubert werd er met niet minder warmte, tot drie malen toe, aan toegevoegd: „God zegene geheel Zuid-Afrika!”

Nu wendde zich de Kommandant-Generaal tot de burgers, dankte hen voor hun vaderlandsliefde, en verzocht hen, zich thans van de generaalstent te verwijderen, daar de voormannen nog een zwaren en hoogst verantwoordelijken arbeid voor zich hadden. Zonder morren werd aan het verzoek voldaan. Halverwege tusschen het Engelsche en het Boeren-kamp stond de groote tent, waar de vredesonderhandelingen werden gevoerd.

Het Engelsche Gouvernement was vertegenwoordigd door generaal Wood en vier leden van zijn staf; het Transvaalsche

Gouvernement door de leden van het Driemanschap: Paul Kruger, Piet Joubert en M. J. Pretorius, alsmede door een viertal aanzienlijke burgers, terwijl President Brand als vriend van beide partijen aan de beraadslagingen deel nam.

De conferentiën duurden een week ¹⁾ en dank zij de gematigdheid der Transvaalsche voormannen, het beleid van president Brand en de ontegenzeggelijk milde houding der Engelsche Regeering, werden tot blijdschap van alle welgezinden de onderhandelingen met een gunstig gevolg bekroond en de vrede gesloten. ²⁾

Het Transvaalsche volk herkreeg de zoo vurig begeerde staatkundige vrijheid, doch Engeland bedong voor zich het laatste woord, zoo de Zuid-Afrikaansche Republiek betrekkingen wilde aanknoopen met het buitenland. Zoo verkregen de Boeren wel niet alles, wat zij wenschten, maar toch dat, waarvoor zij hun bloed hadden gestort, namelijk volkomen onafhankelijkheid in eigen huishouding, en de oude Dirk Kloppers zeide, met het oog op het jonge Transvaal, op vroolijken toon: „Er moet later voor de jongeren ook nog werk aan den winkel blijven.”

* * *

„Al de lagers worden opgebroken, de wagens ingespannen, en de burgers verschijnen te tien uur marschvaardig vóór de groote generaalstent van den Opperbevelhebber!”

Met deze order worden de Boeren in den vroegen morgen van den volgenden dag verrast.

Roos, Malan en Ferreira, de drie wakkere aanvoerders bij de bestorming van den Amajuba, bevinden zich boven op den top van den berg, waar zij volgens afspraak den opperbevelhebber van het Engelsche leger, generaal Wood, met zijn staf ontmoeten.

De generaal bezoekt de plek, waar de Bergschotten werden vernietigd, en vraagt eenige inlichtingen omtrent het verloop van het gevecht, die hem bereidwillig worden verstrekt.

Dan daalt men neder van den hoogen berg en begeeft zich naar de generaalstent van Piet Joubert, terwijl de weg daarheen, aan beide zijden drie dicht aaneengesloten rijen diep, is afgezet door vijf en twintig honderd Boeren te paard in hun velduit-

¹⁾ 16—23 Maart 1881.

²⁾ In den avond 23 Maart 1881.

rusting: de gevulde bandelier over de borst, en het geweer rustend op de rechter dij.

Paul Kruger bevindt zich in de tent, doch generaal Joubert staat vóór de tent, om den hoogen bezoeker te ontvangen.

Met ernstige blikken kijken de Boeren over de koppen van hun paarden naar den Engelschen generaal, van wiens beleid en onverschrokkenheid zij reeds zooveel hebben gehoord. Hij wandelt met zijn schitterenden staf van officieren tusschen hun rijen door, zijn hoofd ontblootend voor de dappere Boerenwacht van het Drakensgebergte.

Vóór de generaaltent wordt hij ontvangen door Piet Joubert, en beide bevelhebbers drukken elkander welgemeend en oprecht de hand.

Nu monstert Wood de Boerenkommando's en vorschend gaat zijn blik over die gelederen, waar hij naast den baardeloozen jongeling den grijsaard ziet, tot zijn oog blijft hangen aan een knaap, die, met den gevulden bandelier over de borst en het geweer in de hand, dicht in zijn nabijheid staat.

Hij wendt zich tot den jongen, en vraagt hem naar zijn ouderdom.

„Dertien jaar, baas,” antwoordt de jongen.

Hij verwondert zich over dien jeugdigen leeftijd. Dan neemt hij het geweer en den bandelier van den jongen, weegt ze op zijn handen en verwondert zich nog sterker.

„Is dat geweer je niet te zwaar?” vraagt hij op vriendelijken toon.

„Niks te zwaar,” antwoordt de jongen; „ik kan er de Roodbaatjes zoo lekker mee schieten.”

„Pas op!” zegt de generaal, en hij heft den vinger schertsend omhoog: „weet jij wel, dat ik ook een Roodbaatje ben?”

„Ik weet het,” antwoordt de jongen; „doch wees maar gerust, baas. Ik zal je nou geen kwaad doen, want het is vrede.”

„Kom, dat is eene heele troost voor mij,” lacht de generaal; „hoe heet je?”

„Ze noemen me den kleinen Arie; de oude baas Kloppers is mijn grootvader.”

„Het jonge Afrika!” zegt generaal Wood zacht; „ik hoop nooit tegen dit volk te moeten vechten.”

Intusschen is er in de generaaltent een koud middagmaal gereed gemaakt, en de tafel is versierd met ruikers van prachtige gele en roode bloemen, langs de hellingen van den Amajuba

geplukt. Hier vereenigen zich de gasten, terwijl Paul Kruger en Piet Joubert de gastheeren zijn.

Er heerscht aan tafel een prettige, gezellige toon, en snel is een uur verstreken. Dan neemt generaal Wood met zijn officieren een hartelijk afscheid en vertrekt, door een eeregeleide der Boeren een eind weegs vergezeld, terug naar zijn kamp.

Maar Kruger, Joubert en Pretorius, de leden van het Driemanschap, wenden zich tot hun volk, danken hen voor de onvergetelijke diensten, in bange uren aan het vaderland bewezen, en prijzen hun moed en hun standvastigheid in de moeilijkste omstandigheden. Zij herinneren hen aan de weldadigheden des Heeren en de treffende gebedsverhooringen, en vermanen hen, om Gode de eere te geven der zegepraal, en met een vast voornemen des harten te wandelen in Zijne inzettingen.

Het oogenblik van vertrekken is aangebroken, en de Boerenkrijgsmacht zal, na een veldtocht van drie maanden, huiswaarts keeren.

Reeds staan de wagens in drie rijen naast elkander gereed om te vertrekken. De jukken stooten tegen de harde hoornen der trekossen; de lange zweepen klieven de lucht; de stijgbeugels rammelen. Luide klinken de kommando's; de ossen buigen den sterken nek, en knarsend, krakend en stampend zetten zich de tweehonderd zeventig ossenwagens in beweging.

De wagens vormen de voorhoede, en achter hen aan komen, in gesloten gelederen, op hun vlugge, taale, trappelende paarden, de helden van Bronkhorstspruit en Lang-Nek, van Schuinshoogte en Amajuba.

Zij trekken voort zonder geschal of rumoer; kalm, bedaard en ernstig. Maar in hun oogen blinkt ingehouden, mannelijke vreugde, en de blanke loop hunner geweren schittert in de namiddag-zon.

Boven op een berghoogte staat, in den kring zijner officieren, de opperbevelhebber van het Engelsche leger.

Hij leunt op zijn degen, en oogt de vertrekkende Boerenkrijgers na.

Zij heffen het moedige Psalmlied aan:

„Als God mijn schild en hulp wil wezen,
Wat zou een nietig mensch mij doen?”

De wind neemt de tonen op van het lied, en draagt het tot de berghoogte, waar hij staat, de dappere generaal Wood. Zijn

gelaat neemt een peinzende houding aan, en niemand zijner officieren spreekt een woord.

Maar als de stofwolken in de verte oprijzen, en ros en ruiter voor zijn oogen verdwenen zijn, wendt hij zich tot-zijn staf en zegt, de handen naar het Noorden uitstrekkend: „Mijne heeren, daar gaan de helden van Zuid-Afrika!”

Hij knoopt den rooden wapenrok dicht, want het begint koeler te worden, en zwijgend keert hij met zijn staf naar het Engelsche kamp terug.

En de passen van het Drakensgebergte, de poorten der Transvaal liggen daar eenzaam en verlaten, en de trouwe Boerenwacht spoedt huiswaarts, naar vrouwen en kinderen, want geen vijand bedreigt meer de poorten des lands....

XXV. AAN DE ZIEKESPONDE.

Hoe was het afgelopen met Charles Marling, die door de goede zorgen van den ouden Kloppers in een wagen van gekwetsten bij Lang-Nek was neergelegd?

De wagen was den volgenden dag noordwaarts getrokken, om de gewonden zooveel mogelijk huiswaarts te brengen. Eén der gekwetsten behoorde thuis in de buurt van „Vredenoord”, en dit had Dirk Kloppers doen besluiten, den gewonden soldaat aan zijn vrouw ter verpleging te zenden.

Hij had er een brief bijgevoegd, dien de voetman af zou geven, en waarin met betrekking tot den gekwetste het volgende stond te lezen:

....„Gisteravond vonden wij een Roodbaatje, die in het gevecht een kogelwond aan het hoofd heeft gekregen, en door bloedverlies bewusteloos was geworden. Wij hadden hem wel naar het Engelsche kamp kunnen zenden, maar ik denk, dat die kogelwond een langdurige en zorgvuldige verpleging zal noodzakelijk maken, en ik vrees, dat de Engelsche dokters, die de handen meer dan vol hebben, daaraan niet zullen kunnen beantwoorden. Daarom zend ik het Roodbaatje aan jou, Anneke!

„Hier kwam vanmorgen een erg geleerd man in ons lager en zeide: „Wat ben jullie Boeren toch rare menschen! Eerst schiet je de Engelschen zooveel mogelijk dood, en later, als het gevecht over is, doet ge je best, om de Engelschen, die nog niet heelemaal dood zijn, met kunst- en vliegwerk op te knappen.

Dat begrijp ik niet!" Maar je broer Lodewijk antwoordde hem: „Jij bent te geleerd, om dat te begrijpen, mijnheer, en daarom moet je maar in je eigen sop gaar koken!"

„Dus denk maar goed om het gekwetste Roodbaatje, lieve vrouw, en wij willen hopen, dat hij moge genezen, en nog tot iets beters moge worden opgeleid dan tot het doodschieten van menschen, wier eenige misdaad het is, dat zij geen onderdanen willen zijn van de Engelsche Koningin!"

De brief bereikte even als de wagen met den gekwetste de oude vrouw Kloppers, en terwijl zij zich verblijdde over het goede nieuws, dat de brief bevatte, verwonderde zij zich toch over het gewonde Roodbaatje.

Maar zij was een gulle, Afrikaansche vrouw, en zij zeide: „Wat mijn baas doet, is nog altijd goed uitgekomen." En zich spoedend naar den ossenwagen, werd haar hart vervuld met medelijden, toen zij in het holle gelaat van den gewonde staarde. Snel riep zij eenige Kaffers, die den gewonde voorzichtig binnen droegen, en in het kamertje van Jan, werd hij op een zacht vee-ren bed behoedzaam neergelegd.

Vrouw Kloppers onderzocht de wond, bette ze zorgvuldig met versch koud water, en legde een nieuw stevig verband. Zij deed dit met vlugge, vaardige hand, zooals een huismoeder het heeft geleerd, die haar gansche leven heeft geworsteld met de gevaren en de wisselvalligheden der Afrikaansche wildernis, terwijl zij één der Kaffermeiden reeds had gelast, een krachtige vleesch-soep gereed te maken.

Doch het stond niet goed met den gewonde. De koortsgloed woelde in zijn aderen, en hij wierp zich onrustig van de eene op de andere zijde. Het bord soep bleef onaangeroerd.

Het gelaat der oude boerin verried zorg en in den avond zeide zij tot Lena: „Hij krijgt een harde koorts; ik blijf van nacht bij hem op."

Bij het sobere licht eener brandende vetkaars hield zij den ganschen nacht de wacht, en met de liefde en het geduld der echte ziekenverpleegster lette zij op de geringste beweging van den koortslijder.

Maar de koorts klom, en die ingevallen kaken begonnen te gloeien met een bedriegelijk rood. Zijn onrust nam toe, en het schein, alsof zijn geest door furien werd voortgezweept. Telkens riep hij om zijn moeder.

„Als hij maar tot rust kon komen!" zuchtte moeder Kloppers,

terwijl zij den zieke koude compressen met water op het hoofd legde, maar daar haperde het aan. Tegen den nanacht nam het ijlen nog toe, en de verpleegster had handen vol werk, den koortslijder in bed te houden.

„Nog één zoo'n koorts, en hij is weg!” steunde zij, en zijn geroep om zijn moeder deed de teederste snaren trillen van haar eigen moederhart.

Zij wischte het klamme zweet van zijn gelaat, en neergeknield voor het bed, smeekte zij om de genezing van dezen vijand van haar volk.

Plotseling vloog hij overeind: de koorts schudde hem als een espenblad. Toen viel hij machteloos neer en sloot de oogen.

Moeder Kloppers voelde in ongewone spanning zijn pols, en langzaam verhelderde zich haar gelaat.

Men kon nauwelijks merken, dat hij adem haalde, maar moeder Kloppers zeide: „Hij slaapt, en die slaap zal hem goed doen.”

Werkelijk trad er een uiterst langzame beterschap in, maar de grootste voorzichtigheid bleef geboden, want Charles Marling was doodzwak, en een instorting zou hem het leven kunnen kosten.

De boerin kortte haar nachtrust in, om zooveel mogelijk haar tijd den koortslijder te kunnen wijden. Zij vermaande hare huisgenooten tot de grootste stilte, en gaf in alles het goede voorbeeld. Telkens moest zij denken aan die arme moeder in het verre Engeland, van wie hij had gesproken in zijn ijlen, en een groot en diep medelijden vatte post in haar hart. Zij bevochtigde nu en dan zijn heete, verschroeiide lippen met eenige druppels wijn, en op de geringste zijner bewegingen lettend, zat zij met geduldige liefde aan zijn sponde.

Op een namiddag, dat Lena de plaats van haar grootmoeder had ingenomen, sloeg Charles de oogen op. Hij had een gevoel, alsof hij ontwaakte uit een langen, zwaren droom, en met groote, verwonderde oogen keek hij het blinde meisje in het zacht, vriendelijk gezicht. Dan keek hij naar buiten, naar het dichte, ruischende loover van den lindeboom, vlak vóór het kleine venster. Nu en dan brak het zonlicht door het loover van den lindeboom heen, en straalde als goud in het kleine vertrek.

Hij wreef zich peinzend het voorhoofd. Er was een gaping in zijn herinnering, die hij trachtte aan te vullen, en nadenkend staarde hij op zijn bleeke, uitgeteerde vingers. Nu eerst kwam

een vermoeden in hem op van zijn zware verwonding, en hij herinnerde zich den hotsenden ossenwagen, waarmede hij was vervoerd geworden.

Hij trachtte zich op te richten, maar machteloos viel hij terug in het kussen en aan Lena met haar scherp gehoor ontgingen zijn pogingen niet.

„Wakker geworden?” vroeg zij.

„Ja,” was zijn antwoord: „heb ik lang geslapen?”

„Een heele tijd.”

„Waar ben ik eigenlijk?”

Zij deelde het hem mede.

„Ge zijt vriendelijke menschen,” zeide hij bewogen; „ik ben u veel, veel dank verschuldigd.”

En hij strekte zijn magere, uitgeteerde handen uit, om haar hand te drukken.

Doch zij bemerkte het niet.

„Hebt gij mij opgepast?” vroeg hij.

„Mijn grootmoeder deed het.”

„Kijk, daar hangt mijn roode uniform,” riep hij; „daar, tegen den muur!”

Het scheen hem goed te doen, dat hij iets bekends zag.

„En mijn helm en mijn sabel! Maar wat hangt daar toch naast?”

„Ik weet het niet,” antwoordde zij; „ik kan niet zien.”

„Waarom niet?”

„Ik ben blind.”

„Ach,” zeide hij: „blind!”

„Wilt ge niet eten?”

„Nu,” antwoordde hij met een hongerigen blik uit zijn diepliggende oogen: „ik lust wel wat!”

„Dan zullen wij je helpen,” zeide Lena op vroolijken toon, en zij liep voorzichtig de trap af.

Het duurde niet lang, of zij kwam met Grootmoeder terug. Deze had reeds een bord soep meegebracht.

Zij kruiste de armen over elkander en zeide: „Zoo Roodbaatje, begin je honger te krijgen? Daar ben ik blij om. Hier heb ik alvast goeie kost meegebracht, hoor!”

Zij stutte het kussen in zijn rug; en terwijl zij het bord vasthield, greep hij haastig naar den lepel en begon te eten.

Maar zij verwonderde zich en hem aankijkend met een strakken blik, zeide ze: „Bid je niet vóór het eten?”

„Neen,” antwoordde hij verlegen.

„En hebben je ouders je dan geen bidden geleerd?”

„Ja,” antwoordde hij met klimmende verlegenheid.

„En waarom bid je nu dan niet?” vroeg ze vol verbazing.

„Ik kan niet meer bidden,” zeide hij treurig; „ik heb het verleerd.”

„Dat is erg,” zuchtte de oude vrouw, en ook Lena zuchtte.

Zij waren beiden bedroefd. Het was, alsof de zon, die pas na zoo veel sombere dagen opnieuw begon te schijnen, plotseling door een zwarte, duistere wolk werd onderschept.

Charles Marling voelde die droefheid. Tegen harde, scherpe woorden ware hij bestand geweest, maar tegen deze droefheid had hij geen verweer.

Zwijgend nuttigde hij zijn bord soep en legde zich neder. Ware hij alleen geweest, dan had hij misschien zijn handen gevouwen om te danken, doch nu wilde hij het niet doen, om den schijn van huichelarij te vermijden. Doch de oude boerin en haar kleinkind namen het anders op, en deze dag eindigde treurig op „Vredenoord”.

XXVI. HET EEUWIGE VADERHART.

De vreemdeling zit voor den eersten keer onder den lindeboom. Over zijn moeder heeft hij na zijn ijlen niet meer gesproken. Trouwens hij spreekt weinig, en het best kan het de blinde Lena nog met hem vinden. Hij is ongelukkig door zijn verleden, en zij door hare blindheid — dat schijnt onbewust een geheimzinnigen band te vormen.

Droomend gaat zijn blik over den tuin en den boomgaard, over de golvende maïsvelden en de groene, schemerende heuvelen aan den horizon.

Liefelijk strekt zich het landschap met zijn tallooze veldbloemen uit voor zijn blik, maar zijn oog glijdt er onverschillig over heen.

Zijn geest is er niet bij. Zijn geest staart op zijn vervlogen leven — een diep treurig, verloren leven. En op den achtergrond ziet hij een treurende, schreiende weduwe, die haar zoon beweent. Die zoon is hij.

Lena zet zich in zijn nabijheid neder. Hier, in de schaduw, heerscht een aangename koelte. Daar binnen, in huis, is het heet.

„Wij zijn beiden ongelukkig,” zegt hij na een langdurig zwijgen.

„Dat gij ongelukkig zijt,” zegt zij: „vermoed ik, maar dat blindheid een vreeselijk ongeluk is, dat weet ik.”

„Zijt ge blind geboren?” vraagt hij met eenige belangstelling.

„Ik heb een ziekte op mijn oogen gekregen, en zoo ben ik blind geworden.”

„Kreegt ge de ziekte op beide oogen tegelijk?”

„Ze ging over van het eene oog op het andere.”

„Hoe lang is dat geleden?” vraagt hij met ongewone belangstelling.

Zij deelt hem het verloop der ziekte mede.

„En heeft uw familie nooit een bekwamen oogarts geraadpleegd?”

„Neen,” antwoordt het eenvoudige meisje: „hoe konden zij dat doen? Wij leven hier in veel bewogen tijden.”

Er komt een groote spanning in haar stem.

„Zou ik dan nog genezen kunnen worden?”

„Ik weet niet,” zegt hij aarzelend: „maar ik heb er wel eens van gehoord. In Londen — daar zou 't misschien gaan.”

„Daar zal ik nooit komen,” zegt zij treurig.

„Ik denk het ook niet,” herneemt hij, en hij haalt de schouders op.

Er volgt een lange pauze.

Een groote Ulmer dog komt met langzame schreden aanloopen, en vleit zich neder aan de voeten van zijn meesteres. Van de groote duiventil achter het huis klinkt het gekir der duiven, en in den bloementuin gonzen de bijen.

Charles Marling wendt zich opnieuw tot het meisje, maar zij hoort hem verwonderd aan, want zij begrijpt zijn spraakzaamheid niet.

„Ik ben ongelukkiger dan gij,” zegt hij.

„Dat weet ik niet,” antwoordt ze.

„Veronderstel eens, dat ge je moeder op het hart hebt getrapt — is dat niet erger dan blindheid?” vraagt hij.

„Ja,” zegt ze, terwijl zich hare glanslooze oogen op hem richten: „dat is erger — hebt gij dat gedaan?”

„Dat heb ik gedaan.”

Nu komt het er uit, wat hem foltert dag en nacht: ineens, plotseling, hartstochtelijk, als een opschuimende fontein. Hij vertelt, hoeveel smart hij zijn moeder heeft veroorzaakt, en hoe

hij met allen waren godsdienst als het grootste struikelblok tot het ware geluk heeft gebroken.

Hij verhaalt van het bittere hartzeer, dat zijn moeder om zijnentwil heeft gehad, en van den wreeden spot, waarmede hij haar vermaningen heeft aangehoord. Hij tracht zich niet te verschoonen, maar schijnt er behoefte aan te hebben, om ten minste aan één mensch in de wijde schepping te laten zien, welk een verworpeling hij is.

„'t Is verschrikkelijk!” roept zij uit.

Zij rilt er van, maar aan een plotselinge ingeving gevolg gevend, zegt zij: „Gij zijt als de verloren zoon in het Evangelie — keer terug naar het Vaderhuis!”

Op den avond van dezen dag knielt in het groote, drukke Londen een eenzame weduwe op haar kamer neder.

Op de tafel ligt een krant, waarin haar zoon onder de vermisten bij het gevecht van Lang-Nek is opgegeven, doch in spijt van deze vreeselijke tijding geeft de moederliefde den kamp nog niet op voor het behoud van haar kind.

Zóó sterk is de moederliefde — zij worstelt tegen den dood.

„Heere,” zegt de eenzame weduwe: „red mijn zoon, als hij nog leeft! Red zijn arme ziel! Hij weet niet, wat hij doet — red hem uit de strikken van Satan, en breng hem terug als den verloren zoon!”

Dit gebed doet zij elken avond — ach, den ganschen dag! Het is haar kind, en het blijft haar kind, al is hij verdoold op de paden der ongerechtigheid.

En ver weg, in de wildernissen van Zuid-Afrika, in een klein vertrek van „Vredenoord” buigt een jonge man zijn knieën en roept om genade....

En de engelen leggen het oor te luisteren naar het smeekgebed van een arm, gejaagd menschenhart, en zij nemen reeds de gouden harpen van de marmeren zuilen.

* *
* *

De tijd staat niet stil.

De bestorming van den Amajuba behoort reeds tot het verleden, en met blijdschap is het goede nieuws op „Vredenoord” vernomen.

Stil en in zich zelve gekeerd zit Charles Marling op zijn

oude plaats onder de linde, Hij sterkt langzaam aan, en de hoofdwond betert goed.

Een Engelsche Bijbel rust in zijn hand, en hij leest met groote aandacht. Nog is het winter in zijn hart, maar reeds zweven de lentewolken er over heen, die het ijs zullen smelten. Een groote droefheid vervult zijn ziel — ja, het zal lente worden! De adem van den Eeuwige gaat over dit verloren hart — zou het dan geen lente worden?

Hij leest de gelijkenis van den verloren Zoon.

En hij leest ze nóg eens en nóg eens.

Ach, dat is hij — trek voor trek!

Maar hij wordt bewaard voor de vertwijfeling, en de ster der hoop beschijnt zijn pad.

„En tot zich zelve gekomen zijnde, zeide hij: „Hoevele huurlingen mijns vaders hebben overvloed van brood, en ik verga van honger!”

Nu beginnen de lentewolken te druppelen...

Nu zal het ijs gaan smelten...

„Ik zal opstaan en tot mijnen vader gaan, en ik zal tot hem zeggen: Vader! ik heb gezondigd tegen den Hemel en voor u; en ik ben niet meer waardig, uw zoon genaamd te worden; maak mij als éenen van uwe huurlingen!”

Reeds is de zon ondergegaan, en nog altijd zit Charles te peinzen en te lezen. De tranen biggelen hem over de wangen.

Het wordt avond, hij gaat naar binnen. En in dezen nacht zal geen slaap zijn oogen sluiten. Er is ook geen tijd voor, want hij doet de reis naar zijn Hemelschen Vader.

„En opstaande, ging hij naar zijnen vader. En als hij nog ver van hem was, zag hem zijn vader, en werd met innerlijke ontferming bewogen; en toeloopende viel hij hem om zijnen hals en kuste hem.”

Toen grepen de engelen in de snaren hunner gouden harpen, want er is bij hen blijdschap over één zondaar, die zich bekeert.

Nu was de lente waarlijk gekomen! Het lied van den zangvogel werd gehoord, en de bloesems botten uit. De hemel neigde zich tot de aarde, en weerspiegelde zich in het oog van een zalig menschenkind. Het verloren kind had zijn vader en het eeuwige rustpunt voor zijn hart teruggevonden.

Charles sprak dien morgen weinig, maar de verandering, die bij hem had plaats gehad, blonk uit zijn oog en straalde van

zijn gelaat en openbaarde zich in de teederheid, waarmede hij sprak.

Er was iets grootsch in dit huis geschied, en moeder Kloppers vermoedde het, al wist zij 't niet.

In den loop van den dag verzocht Charles papier en inkt, en schreef een langen brief. Telkens brak hij den brief af, en hier en daar waren de letters uitgewischt; dat kwam van de tranen, die op het papier nedervielen.

Hij adresseerde den brief aan een weduwe in Londen. En deze weduwe was zijn moeder....

XXVII. BOTSING VAN MEENINGEN.

Weduwe Marling houdt een brief in de hand.

Reeds het adres is voor haar een verkwikking, want het is de hand van Charles.

Dus hij leeft nog! En hij denkt aan haar!

Nu opent zij met een kloppend hart den omslag, en ze is blijde verwonderd, zoo'n langen brief te ontvangen.

De inkt is wel wat bleek, en de pen schijnt niet van de beste soort te zijn geweest, doch dat hindert niet. Een lange brief kan het bewijs zijn van een warm hart. En zij leest:

„Innig geliefde Moeder!”

Zóó heeft hij in jaren niet geschreven.

„Dit is nu de eerste brief, dien Gij, lieve Moeder, in langen tijd van mij ontvangt, en ik ben diep bedroefd, dat ik zoo'n trouw moederhart zooveel pijn heb veroorzaakt.”

Is deze brief van Charles?

't Is zijn brief; 't is zijn hand.

„Ik hoop, dat de Heere mij in het leven moge sparen, om ten minste eenigszins uwe liefde te vergelden, waar gij om mij zooveel harteleed hebt doorgestaan.”

De weduwe leest door in wondere, blijde verbazing; dan echter komt er een aarzeling.

Schuilt er een adder onder 't gras? Is het Charles er om te doen, geld bij zijn moeder los te kloppen? Vraagt hij om geld?

Er is geen sprake van. Hij smeekt om Moeder's vergiffenis;

om een vriendelijk en troostend woord, meer heeft hij niet nodig.

Zij leest den brief eenmaal en andermaal. Hij draagt den stempel van een oprechten geest, verbrijzeld door het berouw. Het zuchten van Psalm één en vijftig klinkt er doorheen.

Het geluk is te groot voor de moeder, om het in eens te vatten — is het geen droom?

Doch het is geen droom. Het wordt licht in haar woning; het wordt licht in haar hart.

Zij begeeft zich naar het raam. Het gewoel der wereldstad dreunt en davert onder haar vensters voorbij; duizenden menschen dwarrelen dooréén, haastig en gejaagd, ieder naar zijn doel. Zij zou al die menschen wel bij elkander willen roepen, ja heel Londen, en tot hen zeggen: „Zie, mijn kind was dood, en het leeft! Het was verloren, en het is gevonden — weest nu blijde met mij!”

Veel smart, veel bitter zielewee heeft haar jongste zoon, haar Charles haar veroorzaakt, maar deze oogenblikken van moederweelde wegen er tegen op, en maken alles goed.

Zij wil de menschen deelgenoot maken van haar vreugde, en zou zij haar God niet danken? Op gebogen knieën dankt zij Hem....

Nu neemt zij weer den brief ter hand, en kalmer leest zij hem ten voeten uit.

Wat zal Eduard zich verblijden! Dat is haar oudste zoon — zij heeft slechts twee kinderen — en studeerde voor arts. Hij heeft zijn doctoraal examen met lof afgelegd en staat thans op het punt, zich te vestigen als arts in de oogheelkunde, waarvan hij een speciale studie heeft gemaakt. Hij is thans nog bij zijn moeder thuis, en ging hedenmorgen naar de klinieken.

Daar hoort zijn moeder reeds zijn welbekenden stap, de trappen op. Hij is iets langer dan Charles en heeft een donkerder opslag; uit dat nadenkend gelaat staren twee donkere oogen.

Heel zijn houding verraadt den man van studie en wetenschap.

Verwonderd kijkt hij zijn moeder aan; haar stildroevig gezicht is veranderd in een gelaat, dat trilt van blijde ontroering.

„Wat is 't, moeder?” vraagt hij.

„Lees maar, mijn jongen!” zegt ze, en ze reikt met vochtige oogen den brief over.

Hij is niet als zijn moeder. 't Is een man van zelfbeheersching,

en bedaard leest hij den brief. Maar toch heeft zijn stem, als hij zegt: „Moeder, moeder, welk een geluk!”

Hij leest den brief nog eens, langzamer dan zooeven.

„Hebt ge wel gelezen, dat hij wegens zwakte nog niet kan komen, en dat hij wenscht, dat wij hem zullen halen?” vraagt Eduard.

Zijn moeder knikt bevestigend.

„Dan heeft hij het over een blind meisje, de kleindochter van een oude Boerenvrouw, die hem van den dood heeft gered, zooals hij schrijft, en nu moet ik het meisje genezen.”

„Kan dat?” vraagt zijn moeder met spanning; „zou dat kunnen, Eduard?”

„'t Is mogelijk,” antwoordt hij.

„Wel te verstaan,” laat hij er bedachtzaam op volgen: „als Charles zich niet vergist, en werkelijk door een ziekte een verduistering van het hoornvlies is ontstaan. Dat kan genezen. Verleden week heb ik in de kliniek een operatie bij een dergelijke oogziekte met gunstig resultaat uitgevoerd.”

„Dan gaan we samen naar de Transvaal,” zegt de moeder op kordaten toon.

Dat is de echte Engelsche vrouw: energiek, doortastend, vastberaden. Het is het angelsaksische bloed.

„'t Geld voor de reis is er,” zegt zij geestdriftig.

Het geld is inderdaad beschikbaar. Voor eenige maanden viel haar een flinke erfenis te beurt.

„Gij moet die oogen zien te redden, Eduard — hoe heet die familie ook nog?”

„De familie Kloppers.”

„Ik ben aan die familie Kloppers mijn leven lang de grootste dankbaarheid verschuldigd.”

„Dus wij gaan, moeder?”

„Wij gaan, zoo God wil. Zoo'n zeereisje zal je ook goed doen, Eduard; dan hebt ge eenige ontspanning.”

Hij wrijft zich vergenoegd de handen. „Uitstekend! Maar is zoo'n zeereis voor u niet bezwarend?”

„Een echte Engelsche vrouw heeft de zee lief, want daar ligt onze kracht!”

„En ik verlang er naar,” roept hij uit: „om den oceaan eens te zien in zijn majesteit en heerlijkheid — wanneer zullen we gaan?”

„Hoe eerder, hoe liever; ik verlang naar mijn kind. De vrede is gesloten — laat ons over acht dagen gaan!”

Eduard schiet toch in den lach.

„Moedertje, moedertje,” zegt hij, den arm om haar schouders leggend: „u bent nu toch al te voortvarend!”

„Dan over veertien dagen,” is haar antwoord: „en niet later.”

Hij neemt den brief, die op de tafel ligt, nog eens ter hand.

„Is het u niet opgevallen, moeder, welk een gunstig getuigenis Charles aflegt van de Transvaalsche Boeren?”

„Hij dweept letterlijk met de Boeren, Eduard.”

„Hij is dan ook al bij bijzonder hartelijke menschen aangeland,” meent Eduard.

„Hij legt in elk geval een gunstiger getuigenis af van de Boeren, dan wij hier in de pers te lezen krijgen,” zegt zij met klem.

„Ik heb reeds lang aan de waarheid van die krantenberichten getwijfeld, moeder. Verleden week las ik een brochure, waarin duidelijk en zakelijk wordt aangetoond, dat de Boeren gruwelijk zijn belasterd.”

„Ik heb hart voor de Boeren,” zegt de moeder; „zij hebben mijn kind van den dood gered.”

„En als zij Charles, in de vijandelijke uniform, van den dood redden, dan zijn zij niet de baarlijke duivels, waarvoor zij worden uitgekreten,” zegt hij met nadruk.

Er komt bezoek. Het is Henry Stephens, een studievriend van Eduard. Hij wordt aanstonds deelgenoot gemaakt van de verheugelijke tijding uit het verre land.

„Het doet me machtig veel plezier,” zegt Henry; „hij had allicht op den ellendigen Amajubaberg kunnen sneuvelen.”

Eduard vertelt hem, dat Charles reeds vroeger, bij Lang-Nek, zwaar gewond in de handen der Boeren viel.

„In de handen der Boeren!” zegt Henry; „dat ben je ook nog niet gelukkig!”

„Zij hebben Charles verpleegd als hun eigen kind!” antwoordt de moeder met een warmen klank in haar stem.

Henry trekt de schouders op.

„Dat gaat boven m'n pet, Mevrouw. Dat begrijp ik niet.”

„Waarom begrijp je dat niet?” vraagt Eduard, zijn vriend met zijn donkere oogen vorschend aankijkend.

„Omdat het toch bekend genoeg is, dat de Boeren niet deugen.”

„Ja, bekend genoeg — maar is het waar?” vraagt Eduard.

Er klinkt bitterheid doorheen.

„Natuurlijk is het waar, maar laten wij daar niet verder op